ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4058 5/17 ՅՈՒԼԻՍ 1899 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 9 ՐԵՊԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1317 ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4058

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ
» » » վեցամսեայ. 70 »
» » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրք
» » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական բղդատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՄԵՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐՈՒՆ
ԵՒ
ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Յառաջիկայ օգոստոս 1ին Արեւելքի բաժանորդագրական տարեշրջանը բոլորուելուն առթիւ, հարկ կը համարինք խնդրել մեր այն գործակալներէն որոնք առկախ հաշիւ ունին Թերթիս հետ, որ հաշին անյապաղ կարգադրել զայն, գանձելով ապառիկ մնացած բաժնեգինները և արդէն իսկ գանձուածներուն հետ մէկտեղ հասցնել մեզի։ Նոյնը կը խնդրենք նաեւ գաւառային այն բաժանորդներէն որոնք ուղղակի բաժանորդագրուած են, — իրենց գտնուած քաղքին մէջ գործակալ չունենալնուս համար, — և տակաւին չեն ղրկած իրեց բաժանորդագինը։ Աւելորդ է յիշեցնել թէ Արեւելքի բաժանորդագրութիւնը կանխիկ ըլլալով, հեռաւոր տեղերու համար բացառութիւն մըն է ապառիկ ձգուիլը որ սակայն մինչեւ մէկ ամսուան միայն կրնայ երկարիլ։ Հետեւաբար յառաջիկայ օգոստոսի սկիզբէն՝ թերթերու առաքումը պիտի դադրեցնենք այն բոլոր բաժանորդներուն որոնք մինչեւ այդ թուականը պարտքերնին վճարած չըլլան կա՛մ ուղղակի մեզի ղրկելով և կամ մեր գործակալներուն վճարելով որոնք տարակոյս չունինք որ իսկոյն պիտի հասցնեն մեզի։

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՆՈԹԵՐ

Քանի՛ քանի անգամ փորձուեցայ մէկ երկու քաղաքական նօթ արձանագրել Շաբաթականիս մէջ, քաջալերուելով այն պժժէութենէն՝ որ թոյլ կու տայ հրապարակագրին արձակ համարձակ խօսիլ իրեն նուազ ծանօթ բաներու և նոյն իսկ անծանօթին վրայ։ Գիտէք արդէն թէ Հայ լեզուի խնդիրը, գրաբարի և աշխարհաբարի տարազին տակ, կէս դարէ ի վեր հասարակաց է ամէն գրողի, ջոջէն մինչև չնչիկ ընդհանուրին սեպհականութիւն։ Անկէ ետքը կուգայ դաստիարակութեան խնդիրը, որուն քաշածները Աստուած միայն գիտէ։ Կարճ խօսքով՝ այսօրուան օրս հրապարակի վրայ գրող չէ մնացած, կրնայ ըսուիլ, որ... իրեն վերապահած ըլլար իր բանասիրական կամ կրթական տեսութիւնները, ճի՛շդ ինչպէս ես ինծի վերապահած եմ իմ քաղաքական տեսութիւններս ու անտեսութիւններս օրուան խնդիրներու մասին. և չեմ ալ հաւատար որ եւրոպական քաղաքականութիւնը վնասուած ըլլայ իմ լռութենէս, կամ Չինաստան սխալներ գործած ըլլայ իմ վերապահումներուս երեսէն՝ իր վարձու տուած կամ տալիք հողերուն սակարկութեան մէջ։ Օր մըն ալ անդիմադրելի մարմաջ մը զգացի իմ կողմէս ալ փոքրիկ քար մը նետելու ատ Տրէյֆիւսին, երբ քարերու տարափ մը կը տեղար աջէն ձախէն, ամէն չամէնէն. բայց, ի՛նչ մեղքս պահեմ, Օսմանեան ակնածեցայ, որ կրնար —ինչպէս ըրաւ հայ քաղաքիդներէ մէկուն— քարը գլխուս դարձնել ճամբուն կէսէն՝ ի պաշտպանութիւն անո՛ր որուն ասպնջականութիւն շնորհած էր իր կղզեակին մէջ։

Բայց վերջապէս համ գնելու է, ինչպէս կ'ըսուի հին ոճով, կարգ մը գըշակներու... անհամութեանց —չըսելու համար ուրիշ անուն— և թոյլ տալու չէ որ, օրինակի համար, տակաւին դպրոցի հոտ բուրող պատանիներ՝ գրական կամ կրթական խնդիրներու յեսանին վրայ սրելու ելլեն իրենց գրիչները, կամ վճիռ բերեն հրապարակի վրայ այսքան կարեւոր հարցերու մասին։ Չեմ գիտեր թէ իրաւացի պիտի գտնէ՞ք այս դիտողութիւնս՝ աչքէ անցընելէ յետոյ կարգ մը հանդէսներ և օրաթերթեր, մանաւանդ մէկ երկու շաբաթէ ի վեր լոյս աշխարհ եկած թերթերու պարունակութիւնը։

* * *

Պաղտատի լուրին ի՛նչ կ'ըսէք. հեղձուցիչ բան մը չունի՞ իր մէջ տեղական օդին պէս։ Դերձակեան Տ. Արիստակէս եպիսկոպոս, անուանեալ պահեցող, միջոցներ ի գործ դրեր է որ թեժին ժողովուրդը կարելի եղածին չափ ձեռնպահ մնայ կարօտեալներու նպաստ հայթայթելէ, ինչ որ յանձնարարած էր Պատրիարքական Շրջաբերականը։ Եկեղեցւոյ բեմէն պաշտօնագիրը կարդալ տալէ յետոյ՝ Գերապատիւը խօսք առեր և կէս բերնով յորդորակ մը ուղղեր է ժողովրդին. անմիջապէս վազվզակի անցեր գացեր է յանկոյս Տիգրիսի՝ իր բարեսիրական խորհուրդը գործադրելու համար ջուրին միւս կողմէն... ջուրին տալով Շրջաբերականին ազդեցութիւնը, որ հազիւ վախսուն աճճիտ կրցեր է ի մէջ բերել յօգուտ կարօտեալներու։ Սրտաբուղխ մաղթանքներ ուրեմն... յառաջիկայ թըղթատարով պիտի ղրկուին կարօտեալներէն Պաղտատի Պատր. Փոխանորդին։ Գոհութեան և շնորհակալութեան գիր մըն ալ անշուշտ Ազգ. Պատրիարքարանէն կը ստանայ Գերապատուութիւնը, խաղաղութեամբ վայելելու համար իր սրտին արդիւնքը մեղրահամ արմաւներու հետ։ Բարի ախորժակի մաղթանքն ալ մեր կողմէն, եթէ պէտք մնացած է ա-նոր, ինչպէս նաեւ ուժի և զօրութեան առատ պաշար մը՝ ժամպահ Սրբազանին սրտի ջիղերուն։

* * *

Իսկ ի՞նչ պիտի ըսէք, կամ մանաւանդ ի՞նչ պիտի հնարէ ըսել Կրօն. Ժողովը, մեծահռչակ Աժտէրեան Գ. վարդապետի ազնիւ փոքրաւորին, որուն ծանուցեալ չահատակութիւնը... ա՛լ կարկտան չպիտի բռնէ կարծեմ սիրաշահական մեթոտով։ Փոքրաւորը, տասներեք տարեկան հասակէն ի վեր հլու հպատակ իր մեծաւորին, ինքն ալ կ'ելլէ եղեր երբեմն անոր ջղային տկարութեան, և վերջերս ալ առիթէն օգտուելով... սիրաշահութիւն մը գործեր է իր կալուածին, արդիւնալից սիրաշահութիւն մը, Կրօն. Ժողովի յանձնարարածներէն բոլորովին տարբեր մեթոտով և այլազան բնութեամբ։ Իրողութիւնը, սիրոյ և շահու տեսակ մը բաղադրութեան ծնունդ, բնականաբար գայթակղութիւն յարուցեր է կեսարիոյ մէջ, երբ վեհափառ Առաջնորդը մեկնած էր քաղաքէն դէպ ի Ս. Էջմիածին։ Կ'ըսուի թէ Տ. Տրդատ եպիսկոպոս ի դարձին իրեն հետ պիտի տանի դիմացկուն կոճով խոշոր աւել մը. մնացեալը կրնայ գուշակուիլ։

Ո՞ւր մնաց սակայն Կրօն. Ժողովի այն որոշումը՝ որուն համեմատ Աժտէրեան վարդապետ կլիմայափոխութեան պիտի երթար Սեբաստիա, հետը տանելով անշուշտ իր փոքրաւորը և հին ու նոր... սիրաշահութիւնները։ — Այս հարցման կը սպասուի հարկաւ գործնական պատասխան մը։

* * *

Ո՞ւր մնաց, կը հարցնեն ոմանք ալ, այն ծաղկեայ փիլոնը՝ զոր Ս. Պատրիարք Հայրը պիտի նուիրէր Ատանայի կողմերուն Տ. Կարապետ քահանային։ Տերամները այս տարի ալ իրենց գործը կատարեցին, եթէ երբեք թարմ մետաքսի կը սպասուէր փիլոնին ծաղկեայ զարդերուն համար։ Գրեթէ մոռցուելու վրայ էր Պատրիարքական այս կանխազեկոյց նուիրատուութիւնը, երբ մեր Վռոյրի թղթակցութենէն իմացուեցաւ՝ թէ Երուսաղէմի Ս. Պատրիարք Հայրը նմանօրինակ փիլոն մը նուիրած է Նոր-Նախիջեւանի Տ. Խաչատուր Աւագ քահանային, որ ուխտագնացութեամբ կը գտնուէր Ս. Քաղաքը. և այս կանխիկ նուիրատուութիւնը յիշեցուց մեզ միւս ապառիկը, Տ. Կարապետի արդար ակնկալութիւնը, որուն արժանի համարուած է իրաւամբ՝ գովելի նախանձայուզութիւն ցոյց տալով իր քաղաքի որբերուն հայակրօն դաստիարակութեան մասին, երբ մարդորսութիւնը շահատակութեան ասպարէզ ըրած է իրեն՝ յանուն մարդասիրութեան հաստատուած որբանոցներ անգամ։ Երանի՛ թէ մեր բոլոր քահանաները ծաղկեայ փիլոնի կամ Աւագ տիտղոսին արժանի ըլլային հասարակաց վկայութեամբ. «Ո՛ տայր զամենայն ժողովուրդս Տեառն մարգարէս» Մովսէսի բառերին պէս։

ԱՐԷՏ

ԿՈՎԿԱՍԻ ԿԵԱՆՔԷ

(Թղթակցութիւն «Արեւելք»ի)

ԲԱԳՈՒ, 25 Յունիս

Մի ամիս առաջ լուր տարածուեց որ Փիթոէֆների առեւտրական տան նաւթային պահեստներից մեծ գումարի նաւթ էր գողցել։ Քննութիւնից երեւաց որ այդ նաւթը գողացել էր տեղական մի ուրիշ նաւթարդիւնաբերող Րիլսկի։ Վերջինին գործարանի ռուս կառավարիչը (տնօրէնը) քննութիւնը բացուելուն պէս փախել էր քաղաքից, սակայն ոստիկանութիւնը յաջողուել էր նրան ձերբակալել Վարշաւայում և բերել Բագու։ Դատարանական քննիչը սկզբնական քննութեան ժամանակ Րիլսկիից պահանջել էր 35 հազար րուբլիի երաշխաւորութիւն և ազատ էր թողել նրան. սակայն ամսոյս 19ին գործարանատէրը նորէն հրաւիրւում է քննիչի մօտ, ուր նրան յայտնում են որ այլ ևս նրան ոչ մի երաշխաւորութեամբ ազատ չեն թողնի և ուղարկում են բանտ։

Տաս միլիոն րուբլիից աւելի կարողութիւն ունեցող գործարանատէրը առօրիամօք բանտն է առաջնորդւում գողութեան ամբաստանութեամբ։

Նաւթի գողութիւնը առ հասարակ կատարւում է հետեւեալ ձեւով։

Սև քաղաքով անցնող բազմաթիւ նաւթանց խողովակներից մէկը ծակում են կողքից գիշերով և այդ անցքը միացնելով իրենց խողովակների հետ, ծածկում են հողով։ Բալախանից այդ խողովակների միջով անցնող նաւթը այդպէսով ամբողջովին չի հասնում իր որոշեալ տեղը, այլ մասամբ լցվում է գողացողի պահեստում։ Պակասը շատ դժուար է լինում ստուգել, որովհետեւ ահագին րեզերուարները (պահեստ) որոնցից իւրաքանչիւրում երբեմն մի քանի հարիւր հազար փութ նաւթ է պահվում, դժուարութիւններ ունի չափուելու։

Հենց նորերս էր, որ մի պարսիկ վարձելով սև քաղաքում մի տուն և տան փակում չինելով մի փոս, սկսում է այդ տեղից նաւթ ծախել ցանկացողներին՝ ձեռնտու գնով։ Պարսկի մօտ սկսում է առեւտուրը կենդանանալ. կասկածով անընդհատ նաւթ է որ կրում են այդ տեղից, սակայն Պարսիկի այդ օրհնեալ փոսի նաւթը ամենեւին չի վերջանում։ Այդ բանը աչքի է ընկնում. քննում են և գտնում որ փոսը գաղտնի յարաբերութիւն ունի դրսից անցնող մի խողովակի հետ որի մէջ չինած ծակը ցերեկները ծածկում և գիշերները բաց անելիս է լինում ճարպիկ Պարսիկը։ Այժմ պարսիկն էլ Րիլսկու մօտն է։

Ինչ որ մասամբ ներելի էլ համարենք մի խեղճ պարսիկի, որը ուրիշ միջոց չունենալով գուցէ փող վաստկելու, դիմել է այդ խորամանկութեան, ներելի չէ խակայէս տասնեակ միլիոնների կարողութիւն ունեցող մի մարդու։

Ագահութիւնը և աչքածակութիւնը ինչե՛ր չեն անել տալիս մարդուն։

Սակայն անբաղդութիւնը գալիս՝ երբեք միայնակ չի գալիս։ Բանտարկութիւնից դեռ մի շաբաթ էլ չանցած, երէկ առաւօտ ժամը 8½ին միեւնոյն Րիլսկու գործարանում բռնկեց նաւթային րեզերուարներից մէկը. րեզերուարի ծածքը այնպիսի մի ուժով կրակը դէն է շպրտում որ նա ահռելի թնդիւնով ընկնում է 40 սաժէն հեռու, դրա յաջորդում են գործարանի միւս «րեզերուարները» թւով եօթը։ Եւ սկսում է մի ահռելի հրդեհ, որի մասին գաղափար ունենալ չի կարող նա ով որ չի տեսել նաւթային գործարանի վառուիլը։ Բարեբաղդաբար քամին ծովի կողմից լինելով, հնարաւորութիւն է լինում փրկել հարեւան գործարանները։ Հրդեհը դեռ շարունակվում է. մարդկային զոհեր չկան, բայց վնասը շատ մեծ է։

* * *

Կաւկազ լրագրի մէջ Պ. Վելիչկօն, առանց կանգ առնելու շարունակում է իր յարձակումները Հայերի դէմ. ամէն մի փոքրիկ դէպք, ամէն մի մանաւորի գործած յանցանք, որի մէջ խառն է եղել որ և է պարոն, բաւական է նրան գործը խոշորացնելու, ուռեցնելու և թմբուկ փչելու, ըսելով. «Տեսէ՛ք, թէ այդ կուլտուրական Հայերը ինչ սոսկալի մարդեր են, և այլն։» Երևակայում եմ որքան ցաւ պէտք է նա, երբ լսի որ տաս միլիօնի կարողութիւն ունեցող գողը հայ չէ եղել. եթէ պատահմամբ այդ բանը մերանցից մէկը արած լինէր, էլ բաւական էր գա... տասնեակ թերթերի համար նիւթ կ'ունենար «ազնիւ հրապարակախօսը»։

Այդ մարդը կարծես Կովկաս է եկել, որոշ նպատակաւ անպայման կերպով Հայերի վարկը քցելու կառավարութեան աչքում և նրանց հալածելու Վրացիների հետ։ Եւ նա ոչ մի առիթ դրա համար ձեռքից բաց չէ թողնում։ Նա երբեմն հասնում է այնպիսի ոգեւորութեան, որ սկսում է գոռալ թէ ինչո՛ւ Կովկասում Հայերը շատ են. թէ ինչո՞ւ Բագուի Հայերը հարուստ են. թէ ինչո՞ւ նրանք այս ունեն այն ունեն, և այլն։

Թշնամուց, որը կռւում է ազնիւ միջոցներով, ոչ ոք չի վախենայ. բայց Վելիչկօի հետ, նրա բարբանջանքներին աւելի լաւ է համարւում անցնել արհամարհանքով։ Ծաղրում է նրան անողորմ կերպով Տիֆլիսկի Լիստոկ թերթի խմբագիրը Իվան Խաչատուրով։

Մեր կովկասեան խմբագիրների մէջ, ամենակենդանի, աշխոյժ և հումորով լի խմբագիրն է Պ. Խաչատուրով. Նա փաստաբան է (Շուշեցի)։ Ձեռք առնելով թերթի խմբագրութիւնը, նա այդ փոքրիկ թերթին այնպիսի մի կենդանութիւն և աշխուժութիւն տուեց, որ այսօր ամենատարածուած թերթերից մէկն է Կովկասում. և ամենամեծ քանակութեամբ յայտարարութիւններ է տպում։ Թերթի թէև պաշտօնական խմբագիրը իր եղբայրն է, սակայն թերթի վարիչը ինքն է։ Վելիչկօն ատամները կրճտում է նաև Թիֆլիսկի Լիստոկի դէմ. բայց դժուար է թէ նրան յաջողուի կուլ տալ և այդ պատառը։

* * *

Ախալքալաքից մի պարոն ուղարկել է Թիֆլիզ մի օրինակ շրջաբերականէն զոր տարածելիս են եղել այդ գաւառի գիւղերում և նոյն իսկ քաղաքում զանազան խաչագողներ, փող կորզելով անշուշտ ժողովրդից։ Լեզուն և ուղղագրութիւնը թողնում ենք նոյնը։

«Երուսաղիմայ պատարքի ժամանակ «պատարագիչ Անանեան եպիսկոպոսը լըսում է յերկնից մի ձայն. ով մեր Աստ«ված յսւսամ Քրիստոս ազօթումեմ Քոյ «սուրբ անունով ամենեցուն, որպէս քոյ «ողորմեա մեզ և բոլոր աշխարհը ձերն է «ոչնչացեալն ձերն է միյայն մեր մեղքե«րով երկայնամիտ Աստված դրանց ների «ողորմեա ամենիս. ով որ այս աղօթքը «կարթայ մի անգամ. կ'ազատուի ամէն «փորձանքից ով որ ըստանայ այս պար«տաւորէ 9 հատ գրէ 9 մարդու տայ «բաժանէ, թէ 9 մարդու չբաժանէ վնաս «կ'ունենայ։»

Բայց միթէ այդպիսի մթում գործող խաչագողնե՞րն են օգտվում է միայն ժողովրդի տգիտութիւնից։ Ինչ մի լաւ բան էր Թիֆլիսի ինչ որ մի Մատաիլովի քահանայի արածը որը երկրորդ հրատարակութեամբ լոյս ընծայեց յայտնի էֆեմերէն և հազարաւոր օրինակները բաժանեց ժողովրդի մէջ Հայի ոսկի ընկերը անունով, հատը 3 րուբլով։

Այո, ճարպիկ տէր բաւան առանց գլուխ ցաւեցնելու փառաւոր օգուտ ունեցաւ դրանցից, որովհետեւ նա լաւ էր հասկանում որ այդ երազահաններին, գուշակութիւններին, աչքի և ոտքի խաղալու բացատրութիւններից դեռ շատ միամիտ հաւատացողներ կան. ինչո՞ւ չօգտուել նրանց յիմարութիւնից և դիւրահաւանութիւնից։

Եւ մարդը օգտուեց։ Հրատարակչական ընկերութեան 3 րբ. արժէքով ո՞ր գիրքն է երկրորդ հրատարակութեամբ մի քանի ամսում սպառուել։

ԱՐԻԼ. ԱՓՐԵՍԵԱՆՑ

ԱՌԱՋԱՐԿ ՄԸ

ՄԻԱՑԵԱԼԻ ԴԱՍԱԳԻՐՔԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻՒ

Անշուշտ կրթութեան բոլոր բարեկամները մասնաւոր ուրախութեամբ մը կարդացին վերջին օրերս Միացեալի դասագիրքերուն բարեփոխութեամբ հրատարակուելու լուրը։

Արդեօք մեր մէջ լոյս տեսնող բազմատեսակ դասական գիրքերէն ակնկալուած արդիւնքը կը տեսնէ՞նք նոր սերունդը. անշուշտ ժխտական պիտի ըլլար ինծի պէս շատերու տալիք պատասխանը այս հարցումին։ Դասագրքի մը Ա. տպագրութենէն Բ. տպագրութիւնը տեսնուած յապաւումները կամ յաւելուածները այնքան բազմազան և աչքի զարնող բաներ են որոնց առջեւ շատ անգամ ուսուցիչը շուարած կը մնայ դասամիջոցին. և այս խիստ սուղ ժամանակամիջոցի մէջ կատարուած տպագրութեանց մէջ։ Հետաքրքրութեան համար դասարանի մը մէջ գտնուած 20 աշակերտներու ձեռքը տրուած դասագիրքերուն վրայ կը բաւէ ակնարկ մը նետել, Գ. դասը յապաւեալ տասնեակ մը տողեր, Բ.ին վրայ երկվեցեակ մը տողեր աւելցուած, իսկ Դ.ը բոլորովին հրապարակէն խոյս տուած. ուսուցիչը կը պատուիրէ բանալ Գ. դասը, ուսանողները ափ ի բերան զարմանքնին կը յայտնեն ուսուցչին տարբեր նախադասութեանցը, անծանօթ բացատրութեանց առջեւ ընկրկելով։ Որքան բարոյապէս, նոյնքան ալ նիւթական գրկանք մը կը պատճառէ այս մեթոտը մեր գաւառացի ուսանողներուն, որոնք ամէն եռամսէին դասագիրք մը փոխելու հարկին մէջ կը գտնուին երբեմն, որով թէ՛ ուսանողները նիւթական-բարոյական կորուստ մը կ'ունենան և թէ՛ ուսուցիչներուն յոգնութիւնները կը կրկնապատկուին այս խեղճ ու կրակ հեղինակութեանց պատճառած տաղտուկովը և խանդերնին կը չլատուի։ Անշուշտ հակառակ չենք դասագիրքերու բարեփոխուելու գովելի գաղափարին՝ առանց որու նորութեանց մուծումը անկարելի է, սակայն հրատարակուած դասագիրքերուն մեծ մասին թերի ու խակ բաներ ըլլալը ինքնին կ'ապացուցանէ այս խիստ մօտ ժամանակամիջոցի մէջ եղած ձեւափոխութիւնը որմէ, ինչպէս ըսինք, կարգ մը անտեղութիւններ առաջ կու գան։

Հետեւաբար, շնորհաւորելով Միացեալին մտյուած դասագիրքերը վերստին տպելու գաղափարը, մեր կողմէ քանի մը առաջարկութիւնները կ'ընենք և կը յուսանք որ գաւառացի աղքատիկ ուսանողները թէ՛ նիւթական և թէ՛ բարոյական շահեր պիտի ունենան գործածելով Միացեալի նորոգ դասագիրքերը որոնց պատրաստութիւնը արդէն յանձնուած է ձեռնհաս, փորձառու կրթական գործիչներու։

Ա.— Դասագիրքերու պատրաստութեանց միջոցին թրքախօս գաւառացի ուսանողներու պահանջման համապատասխանող կէտերը ի նկատի առնել։

Բ.—Կրօնի ճիւղը դիւրուսոյց աւանդող դիւրագնի դասագիրքեր հրատարակել որոնց մեծապէս կարօտութիւն կայ մէջտ. այս ճիւղէն կրնան համարուիլ կրօնական նկարներ ալ։

Գ.—Աշխարհագրութեան քարտէսաւոր դասագիրք մը պատրաստել նման Պորտի հրատարակած քարտէսաւոր հին աշխարհագրութեան, անշուշտ խիստ խընամքով և նոր բան մը։ Ընդհանուր առմամբ մեր գաւառացի ուսանողները շատ դժուարութեանց կը բախին կանոնաւոր և դիւրըմբռնելի քարտէսներու չգոյութենէն։ Վենետիկի քարտէսները հին են եւ սուղ, իսկ գերմանականները դժուարըմբռնելի։

Դ.—Գրավարժութեան տետրերը նոր ձեւի տակ հրատարակել՝ դարձեալ դիւրամատչելի պայմաններու տակ. նոյնպէս խնամքով պատրաստուած այբենարան մը։

Ե.—Գիները որքան հնար է դիւրամատչելի ընել։

Զ.—Ամէն Գաւառ. Թաղ. Խորհուրդներու կամ հոգաբարձուներու միջոցաւ մնայուն գրադարաններ հաստատել եւ կրկնակ կնիքով ի վաճառ հանել աշակերտներու, փոքրիկ նպաստ մը եւ յատկացնելով նոյն գաւառի վարժարաններուն (ի վարձ)։

Անշուշտ այն ատեն կրնան Միացեալի նորատիպ դասագիրքերը նախկին Մայրենի Լեզուի գտած ընդունելութեանը արժանանալ և մուտ գտնել մինչեւ յետին գիւղակը։

Ատանա ԴԻՏԱԿ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ

ԲՈՒՍԱԿԱՆ ՍՆՆԴԱՌՈՒԹԻՒՆ

Բ.

Հիմայ ծանօթանանք տունկերու կազմիչ ու սնուցիչ այն տարրերուն հետ, զորս բնութիւնը բոյսերու տրամադրութեան տակ կը դնէ առատօրէն. նոյնպէս անոնց՝ որոնք մասամբ պէտք է հոգացուին երկրագործին կողմէ։

Գիտենք թէ տունկերը երկու տարբեր միջավայրերու մէջ կ'ապրին. մթնոլորտային օդին և հողին մէջ։ Բոյսերուն քով, տերեւներն ու արմատները մարսողական գործարաններուն և թոքերուն եղբ բռնած ըլլալով, իրենց միջոցաւ է որ բուսական սննդառութիւնը կը կատարուի։

Բոյսերը օդին մէջէն կ'առնեն, բնածխական թթուի (բաղադրութիւն բնածուխի և թթուածինի) ձեւին տակ, մեծ քանակութեամբ բնածուխ։ Բնածխական թթուն առաջ կու գայ հրաբուխներէ, կենդանական շնչառութենէ, փայտածուխի վառուելէն, խմորումներէ, եւայլն։ Տունկերու կանանչ մասերը, տերեւները մասնաւորապէս, գեղեցիկ յատկութիւն մը ունին բնածխական թթուն ծծելու և զայն տարրալուծելու արեգական ճառագայթներուն ազդեցութեան տակ. այդ կերպով բնածուխը կ'իւրացնեն ու թթուածինը արձակելով օդին կը վերադարձնեն (բնածուխի կամ կանանչանիւթային իւրացում) և այսպէս կը մաքրուի բնածխական թթուով ապականուած մթնոլորտը։ Կարելի է ուրեմն հետեւցնել թէ՛ երբ օր մը բուսական սեռը անհետանալու գաղափարը յղանայ և գործադրէ, կենդանականն ալ ստիպուած պիտի ըլլայ նոյն շաւիղին հետեւելու։

Գիշերը, մութին մէջ, տերեւները թթուածին կը ծծեն, և բնածխական թթու ու ջուրի շոգի կ'արձակեն (շնչառութիւն և արտաշնչութիւն)։ Ցերեկը, լոյս ատեն նաեւ, այս երկու երեւոյթները տեղի կ'ունենան. բայց, շնչառութիւնը յամր կերպով կը կատարուի, այնպէս որ բնածուխի իւրացման երեւոյթին ուժգնութեամբ քօղարկուած է։ Կրնանք այդ ուժգնութիւնը երեւակայել, մտածելով որ շատ անգամ 40-45 վայրկեաններ կը բաւեն տունկի մը՝ իր գիշերուան ու ցերեկուան շնչառութեամբը կորսնցուցած բնածուխը կարենալ վերածծելու համար, արեգական առաջին ճառագայթները երեւցած պահուն իսկ։

Հինգ քառորդ դար առաջ, մարդիկ գաղափար իսկ չունէին բոյսերուն կազեր արձակելուն վրայ. առաջին անգամ, Բոնէ անունով զուիցերիացի բնապատմին էր որ 1769ին դիտեց զայն։ 1771ին, Բրիեսթլէ, անգլիացի բնագէտ և տարրագէտը, հետաքրքրաշարժ փորձերով հաստատեց թէ կենդանիներու շնչառութեամբ, ևն. ապականուած օդը՝ բոյսերու կողմէ կը մաքրուի. բայց այն ատեն, օդին բաղադրութիւնը դեռ յայտնի չըլլալով, իր գիւտը չկրցաւ պատճառաբանել։ Լավուազիէ, Ֆրանսացի այս անմահ տարրագէտը, 1772ին գտաւ, հռչակաւոր մնացած փորձով մը, օդին թթուածինէ և բորակածինէ բաղկացած՝ նոյնպէս շնչառութեան «յամր այրում»—որ արդիւնք է թթուածինի իւրացման և բնածխական թթուի ու ջուրի շոգիի արձակման—ըլլալը։ Եօհան Ինկընհաուզ, հոլանտացի բնապատմը՝ և տարրագէտը, բնածուխը իւրացընելու երեւոյթը լոյս ատեն միայն, իսկ շնչառութիւնն ալ մութին մէջ տեղի ունենալը հաստատեց 1779ին։

Տեսանք թէ օդը, որ բնութենէն տրրուած բաշխիչ մըն է, բոյսերուն կը հայթայթէ երկու կարեւոր տարրեր. բնածուխ և թթուածին. եթէ երաշտութիւն չտիրէ, երրորդ մըն ալ կու տայ հողին միջոցաւ, ջրածին։ Արմատները հողէն կը ծծեն ջուր (բաղադրութիւն ջրածինի և թթուածինի). բոյսերը բնածուխի հետ միացնելով զայն, իրենց օգտակար տեսակ տեսակ նիւթեր կը շինեն, օրինակի համար փայտանիւթը — որ կը կազմէ բուսական բջիջներու պահարանը, փայտի և հիւսելի տունկերուն (բամպակ, վուշ, ևն.) գլխաւոր նիւթը, — օսլան, զանազան շաքարները, ևն։

Մարդս՝ օդին վրայ ուղղակի ազդեցութիւն գործադրելու անկարող եղած է ցարդ. մինչդեռ, հողը այն տեսակ ցրուիչ մըն է, որուն վրայ երկրագործը կրնայ իր արուեստն ու իմացականութիւնը կեդրոնացնել, կարելի եղածին չափ զայն բուսաբերութեան նպաստաւոր ընելու նըպատակով։ Բնածուխէն և մասամբ ալ թթուածինէն զատ, միւս բոլոր տարրերը՝ երկրագործն է որ պէտք է հայթայթէ և հողին յանձնէ, որպէս զի տունկը իր հիւսուածներուն (tissus) մէջ բաղկցելով զայնս բնածուխին հետ, կարենայ իր զարգացմանը անհրաժեշտ նիւթերը բաղեծել։

Բորակածինը թէեւ օդին 4/5 մասը կը կազմէ, բայց տունկերը հողէն կ'առնեն զայն(*)։ Բաղկցելով գլխաւորաբար ջուրի և բնածուխի հետ, ծնունդ կու տայ բջիջներու հիմնական մասին, բրօթօբլասմայի, ինչպէս նաեւ բնասպիտային նիւ-

---

(*) Մ. Շլէզինկ գտած է թէ՛ տերեւները կրնան օդէն անուշադրային բորակածին (azote ammoniacal) ծծել, սակայն անբաւական քանակութեամբ։

pèr (matières albuminoïdes) ընդհանուր անուան տակ ճանչցուած մարմինները, որոնք բոյսերուն ամենէն անհրաժեշտ մասերն են։ Այս բնութեան նիւթ՝ կրնանք յիշել կլիւթէնը, որ մասնաւորապէս շատ կը գտնուի ցորենի հատիկներուն մէջ։ Այսպէս պատրաստուած խմորին՝ ամենէն ծանօթ առաձգականութիւնը առաջ բերողն է. հաստատուած է որ, խմոր մը որքան աւելի բաց ըլլայ իրմէ շինուած հացն ալ այնքան աւելի անհրաժեշտ կ'ըլլայ։

Առանց բորակածինի ո՛չ բռոթօբլասմայի կազմութիւն, ո՛չ բջիջներու բազմացում և ո՛չ ալ տունկերու զարգացում տեղի կրնայ ունենալ։

Երկրագործական տունկերը կարելի է երկու մեծ խումբերու բաժնել, բորակածինի անհրաժեշտութեան տեսակէտով. բորակածին հաւաքող տունկերը և բորակածին սպառող տունկերը։ Առաջինները կը պատկանին պարկեճաւորներու (légumineuses) ընտանիքին (ոլոռն, բակլայ, լուբիայ, ոսպ, առւոյտ եւն.), որոնք, իրենց արմատներուն վրայ եղած բորակածինը ծծելով մթնոլորտային օդէն՝ հողը կը հարստացնեն բորակածինով։ «Սպառողները» որ միւս բոլոր տունկերն են, ընդհակառակը կ'աղքատացնեն հողը (բորակածինով։)

Երկրագործները, շատոնց ի վեր, զանազանութիւն մը ըրած էին պարկեճաւոր և միւս տունկերուն միջև։ Մասնաւորապէս Ժօռժ Վիլ, Ֆրանսացի հողագէտը, աւելի հաստատած էր թէ՝ պարկեճաւորները կարող էին իրենց բնական աճումը կատարել, բորակածինէ զուրկ հողի մը մէջ. նոյնպէս Ֆրանսացի ուրիշ տարրագէտ և հողագէտ մը, Պուսէնկօ, իր փորձերէն միևնոյն արդիւնքը չէր ստացեր. սակայն ինչ հանելուկ էր և զոր լուծելու փառքը կ'ունենայ Հէլրիկէլ, գերման բնախոյզը։

ՄԻՀՐԱՆ Ց. ՃԷՔԱՑԻՐԼԵԱՆ
Վկայեալ Լօզանի
Երկրագործական վարժարանէն

(Շարունակելի)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՏՕՆԸ.— Շաբաթ իրիկուն ստացուած հեռագիրները սապէս կ'ամբողջացնեն յուլիս 14ի տօնին առթիւ կատարուած հանդէսներուն նկարագրութիւնը, զոր շաբաթ օրը հրատարակեցինք հեռագիրներու բաժնին մէջ։

Հանրային շէնքերը և մասնաւորներու բազմաթիւ տուներ դրօշներով զարդարուած էին։ Տէրուլէտ և Հապէր ինչպէս նաև հայրենասէրներու դաշնակցութեան անդամներէն քանի մը հարիւր հոգի այցելութիւն մը ըրին Սթրազպուրկի արձանին վրայ։ «Կեցցէ՛ բանակը», «Կեցցէ՛ Տէրուլէտ» և «Կեցցէ՛ Հանրապետութիւնը» աղաղակներ լսուեցան։ Ո և է դէպք չպատահեցաւ։ Նախագահ Գ. Լուպէ, պատերազմական նախարար Կալիֆէ զօրավարին հետ, Լոնշան ժամանեց։ Նախագահին անցած ճամբաներուն վրայ մինչև մեծը «Կեցցէ՛ Լուպէ» և «Կեցցէ՛ Հանրապետութիւնը» աղաղակները լսուեցան։ Գ. Լուպէ երբ Լոնշան հասաւ, միևնոյն աղաղակներով ընդունուեցաւ։ Բարիզի զինուորական նոր կառավարիչ Պրիւժէռ զօրավարը վարեց զօրահանդէսը։ Նոյն միջոցին ժողովուրդը «Կեցցէ՛ բանակը» կը գոչէր։ Մարշանի արշաւախումբին Աֆրիկեցի զինուորներն ալ համակրական ցոյցերու առարկայ եղան։ Գ. Լուպէ երբ Էլիզէէն պալատը կը վերադառնար, «Կեցցէ՛ Հանրապետութիւնը» աղաղակներով ընդունուեցաւ։ Կարեւոր դէպք մը չպատահեցաւ։ Զօրահանդէսէն ետքը Հանրապետութեան նախագահը, նամակ մը ուղղելով պատերազմական նախարարին, գոհունակութիւն յայտնեց բանակին կարգապահութեանը համար, ըսելով որ ժողովուրդին համակրական աղաղակները ցոյց տուին թէ Ֆրանսա վստահութիւն ունի իր բանակին վրայ. նաև թէ երկիրին նեղսրտած էին նոր թնդանօթները ուրիշ կառավարութեան զրպարտչական զինուոր առարկայ էին։ Գ. Լուպէ կը յարէ թէ կառավարութիւնը կրնայ պարծիլ պաշտպանել շատով ձեռք բերուած արդիւնքներուն համար։

ՏՐԷՖԻՒՍԻ ԴԱՏԸ.— Գ. Քէնաւնէ շաբաթ իրիկուն հրապարակախօսութիւն մը ըրեր է Տրէյֆիւսի գործին վրայ, բազմաթիւ ունկնդիրներու առջև։ Սրահին մէջ կարեւոր դէպք մը չէ պատահեր, բայց դուրսը ժողովրդեան ստուար բազմութիւն մը հաւաքուած ըլլալով, քանի մը ցոյցեր տեղի ունեցեր են։ Ոստիկանութիւնը պատրաստուած էր ցրուել ամբոխը։

—Բէնէն կը հեռագրեն թէ շաբաթ օր համալսարանի ատեան մը անոր մէջ հակահրէական պզտիկ ցոյց մը տեղի ունեցեր է։ Ոստիկանութիւնը միջամտելով հինգ հոգի ձերբակալեր է։

ՍՊԱՆԻՈՅ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ.— Մատրիտի լուրերուն համեմատ, նախարարութեան և ընդդիմադիրներու կուսակցութեան պետերուն միջև կատարուած նոր բանակցութիւնը արդիւնք մը չէ ունեցեր։ Ըստ այսմ կը թուի թէ նախարարական տագնապ մը անխուսափելի է, որովհետև ընդդիմադիրները հակառակ են կրթական ծրագիրներուն։

—Կը կարծուի թէ Երեսփ. ժողովը այսօր ընդունի կրթական ծրագիրներէն մէկը քանին, իսկ միացեալները պիտի յետաձգուին յաջորդ նստաշրջանին։ Հանրապետականները և Գ. Ռոմերօ Ռօպլէտօ պաշտպանին կ'երևան միանալ ընդդիմութեանց խմբակին, մինչև Գ. Սիլվելա կը բաղձայ որ նախարարութեան մէջ դժուարութիւններ չյարուցուին։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.— Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ Սըր Զօրճ Տիւք հարցուց կառավարութեան թէ Վայմայի մէջ (Աֆրիկէ) անգլիացի պաշտօնեաներու սպանութեան գործին համար անգլիական կառավարութեան կողմէ Ֆրանսայէն պահանջուած հատուցման խնդիրը իրաւաբաններու ներկայացուա՞ծ է և հետևաբար պարագային մէջ իրաւարարական ատեանի մը յանձնելու խնդիրը յառաջացուա՞ծ է, մինչև որ ֆրանսական կառավարութեան և Նիժէրի անգլիական Ընկերութեան միջև եղած խնդիրը կարգադրուի։ Արտաքին գործոց խորհրդականը Գ. Պրոտրիք պատասխանեց թէ երկու կառավարութիւնները տակաւին կ'ուսումնասիրեն այն պայմանները որոնց համաձայն թէ՛ այդ խնդիրը և թէ՛ ուրիշներ Անգլիան և Ֆրանսան ներկայացուած իրաւարարութեան պիտի ենթարկուին։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Այժէ զօրավարը կը յայտարարէ թէ Գ. Մաք Քինլի իրմէ չէ պահանջեր որ պատերազմական նախարարութենէն հրաժարի, բայց միւս կողմէ այդպէս կան թէ զօրավարը իր վարչական գործունէութեան անդիպ պատրաստելու այս պիտի հրաժարի։ Գ. Ռուզվէլթ որ անոր պիտի յաջորդէ, պատերազմական նախարարութեան պաշտօնը ընդունելէ առաջ, ներկայացուցեր է իր կառավարելու պայմանները, որոնց առաջինն է առնել նոր զօրագունդերու կազմութիւնը։

ԹՐԱՆՍՎԱԱԼԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Անգլիոյ գաղթային նախարարը, անցեալ երեքշաբթի, Թրանսվաալի խնդրին վրայ բացատրութիւններ տուած միջոցին (ինչպէս ծանուցինք շաբաթ օրը) երեսփոխան մը հարցուց թէ հիմա ո՞րչափ օտար հպատակներ Թրանսվաալի մէջ քուէարկութեան իրաւունք ունին և ո՞րչափը պիտի ունենան. նոյնպէս թէ Սըր Ալֆրէտ Միլնէրի առաջարկութեան համաձայն, ո՞րչափ և Գ. Քրիւկէրի առաջարկութեան ո՞րչափ օտար հպատակներ քուէարկութեան իրաւունք պիտի ունենան։ Գ. Չէմպըրլէն պատասխանելով ըսաւ թէ ինք չի գիտեր թէ հիմա ո՞րչափ օտար հպատակներ քուէարկութեան իրաւունք ունին, թէև կրնայ ըսել թէ իր կարծիքով այդ թիւը շատ փոքր է։ Թէև ալ Սըր Ալֆրէտ Միլնէրի հետեւեալ հեռագիրը։

«8 յուլիս.— Ստացայ ձեր հեռագիրները յունիս 29ին և յուլիս 7ին։ Կարելի չէ վստահելի վիճակագրութիւն մը ձեռք բերել։ Ստար հայիներ միայն կը արտօնին։ Թրանսվաալի մէջ զուտ գործակատարը Օնհանէսպուրկի հրապարակին մէջ, ձեռք անցած է սա Թրանսվաալիներու կը հանդամեր մեր հաշուեցիներն երկուքին.— Ձեր այն հարցումին թէ ստար հպատակներէն ո՛րչափը քուէարկութեան իրաւունք պիտի ունենան՝ եթէ պայմանները Օրանժի անկախ պետութեան մէջ եղածին պէս ըլլան, կը պատասխանեմ. 44,000։ Նաև թէ իմ առաջարկութեանս համաձայն, ո՛րչափը այդ իրաւունքը պիտի վայելեն որոշ ժամանակ մը ետքը. պատասխանս, առաւելն գրեթէ 33,000։ Զեմ գիտեր այդ թիւը ի՛նչպէս գտած է։ Ես ալ ամենամ եղեր հաշիւներու մէջ մտայ, գործածելով պաշտօնական բոլոր նիւթերը, հաշուելով ժողովուրդին եղելէք, մանաւանդ հանքագործներու համար. առ արդիւնք ձեռք բերի թէ ստար հպատակները օրինական տարիքով և հինգ տարիէ ի վեր նոյն երկրին մէջ հաստատուած, 30,000 հոգիէն չեն անցնիր։ Ասանց մէջ ալ կան այնպիսիներ որոնք կարելի է չեն ուզեր Թրանսվաալի քաղաքացի ըլլալ։ Այնպէս կը նկատեմ թէ, ընդունելութեան պայմանները եթէ կարելի եղածին չափ պատշաճ ալ ըլլան, ստար հպատակներու երկու երրորդը հազիւ պիտի կրնան անմիջապէս առնել քուէարկութեան իրաւունք։ Թրանսվաալի կառավարութեան առաջարկ ամենէն կողմէ եղած երկու առաջարկը համեմատելով նախնին, քուէարկութեան իրաւունք առացողներու թիւը 15,000էն չափ է, բայց չեմ գիտեր թէ ի՛նչ հիման վրայ կ'ընեն այդ հաշիւը։ Գայլ Քրիւկէրի դրութեամբ, այն ալ իր նախնական վիճակին մէջ, հազիւ հազար հոգի իրաւունք կրնան քուէարկութեան մասնակցիլ։»

Գ. Չէմպըրլէն նաև կարդաց Սըր Ալֆրէտ Միլնէրի սա հեռագիրը.

«Պահանջեցի Գ. Հոֆմէյէրէն թէ հարաւային Աֆրիկէի հանրապետութեան կառավարութիւնը վիճակագրութիւն մը ունի՞ այս կամ այն դրութեամբ ընդունուելիք ստար հպատակներուն նկատմամբ։ Պատասխանեց թէ մեծ թիւեր կ'ենթադրուին, սակայն իրական վիճակը յայտնի չէ։ Ամփոփ մէջն է այն պատճառներէն որոնցմով կարելի պիտի ըլլայ անմիջապէս հաստատել թէ ստար հպատակներու առաւելագոյն երեսփոխանական ամենաբաժինը. թիւը ո՛րչափ պիտի ըլլայ։ Կէտը է պարզել ունենալու համար թէ ո՛րչափը քուէարկութեան իրաւունք ձեռք պիտի բերեն։ Ցուցակները պատրաստելու համար առնուազն մէկ տարի ալ պէտք է։ Հոֆմէյէր կարծիքը յայտնեց որ անմիջապէս երեսփոխանական 4 աթոռ տալ հանքերու շրջանակներուն։ Այդ է զոր առաջ Արգերից ալ, այնպէս որոշած էր։ Ճշմարտապէս բաշխման ընթացքը դրութեան գործադրութիւնը առաջարկի պիտի յանձնարարէ։»

Թարմացին նախարարը սրբագրած այդ բացատրութենէն ետք, միջոցին մը ծագեցան Թափէլի հրատարակած այն զեկոյցին վրայ, զոր անցեալ օր ծանուցինք։ Երեսփոխան մը հարցուց թէ Թափէլի այդ հրատարակութիւնը որ կը վնասէր գեղջական պաշտօնէութեանց և զօրերու առաջման, պատերազմական նախարարին համաձայնութեամբը հաղորդուած է նոյն լրագրին։ Պատերազմական նախարարութեան խորհրդականը պատասխանեց. «Այո՛, պարոն։»

— Բարեյուսոյ Գլուխէն երեքշաբթի թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ թէ տեղւոյն նախարարապետ Գ. Շնայտըր և Գ. Հոֆմէյէր, երկուշաբթի օր տեսակցութիւն ունեցեր են Սըր Ալֆրէտ Միլնէրի հետ՝ Գ. Քրիւկէրի կողմէ եղած նոր զիջումներուն համար։ Կ'ըսուի թէ այդ տեսակցութեան մէջ Գ. Շնայտէր ու Հոֆմէյէր թախանձեր են Սըր Ալֆրէտ Միլնէրի որ Թրանսվաալի նոր առաջարկութիւնները ընդունի իբրև վերջնական լուծում մը քուէարկութեան իրաւունքի խնդրին համար։ Սըր Ալֆրէտ Միլնէրի դիտաւորութեանը վրայ թէև պաշտօնական տեղեկութիւն մը չկայ, սակայն կ'ըսուի թէ նոր դրութիւնը բաւարարական պիտի չընդունի. ուրիշ կողմ է եթէ կառավարութիւն վստահութիւն գոյութեան թէ այդ դրութեան անմիջական արդիւնքը պիտի ըլլայ որ Երեսփ. Ժողովին մէջ օտար հպատակներէ ներկայացուցիչ գտնուելու խնդիրը հիմնովին կարգադրուի։

— Գ. Գ. Հոֆմէյէրի և Հէրհօլի անդէկագիրը հրատարակուեցաւ, որով կ'ըսեն թէ իրենց ջանքերուն լաւ արդիւնքները հաստատուած են՝ Գ. Քրիւկէրի առաջման և հիմնական առաջարկութիւններուն ստորերութեամբը։ Կը յայտարարեն նաև թէ Թրանսվաալ խնդիրը չի խաւթեր պատերազմի մը ելքին համար և հաշտարար ալ չանին թէ օգնութիւն ալ պիտի տանին, այլ նախանձախնդիր կը համարի իր հպատակներուն կեանքը ու պատուաթիւնը վտանգել, քան թէ իր անկախութիւնը վրայ տալ։

— Բարեյուսոյ Գլուխէն հոլանտացի կղերները ուղերձ մը մատուցին Սըր Ալֆրէտ Միլնէրի՝ խաղաղութեան պահպանման ինդրու և խնդրելով որ Անգլիոյ թագուհւոյն յղէ։

— Քուինզլէնտի (Աւստրալիոյ հիւսիսային-արևելեան կողմը) կառավարութիւնը հեռագրեց Անգլիոյ գաղթային նախարարին թէ 250 այլայ, հեծեալ ու զինուոր և առողջապահիկ թնդանօթներ՝ բրիտանական կառավարութեան տրամադրութեանը տակ պիտի դնէ, եթէ Թրանսվաալի հետ թշնամութիւնները սկսին։

—Երեսուն խորհրդիկներ իրենց այդյանիներով երեքշաբթի օր Ուլուէյէն Սաթամբթըն ատուեր են՝ Բարեյուսոյ գլուխը ղրկուելու համար։ Այդ խորհրդիկները, պայլաւները ու ռնաուկները Թրանսվաալի հողին գտնուր պիտի ներկային, այնպէս որ անոնց փառքին օգնութեամբ ալ Պէրինը պիտի չկրնան ծրէլ նշան առնել, վասն զի շատ դժուար պիտի ըլլայ այդ խորհրդիկներու դիրքը ճշդել։ Խորհրդիկները ամէն առին չորս հարիւր գնդակ պիտի արձակեն մէկ վայրկեանի մէջ։

—Բէթֆրտրւայէն կը հեռագրեն թէ այս տարի հանքերէ հանուած ոսկիներու արժէքն է 22 ու կէս միլիոն անգլիական ոսկի։ Թրանսվաալ, նոր ամայացին համաձայն, այդ գումարէն 500,000 ոսկի պիտի զանէ ասկէ անհանքերու ընկերութեանց շահերէն։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Strassburger Neueste Ֆրանսայի ու Գերմանիոյ յարաբերութեանց վրայ յօդուած մը հրատարակելով, ի մէջ այլոց ըսած է. «Կ'երևայ թէ ամենէն լաւագոյն միջոցը Ժիւլ Ֆէրրի և Լավիսի հետ կ'ընդունին թէ ամենէն լաւագոյն լուծումն է թաղել այսօրուան կացութիւնը և Գերմանիոյ հետ խաղաղութեան ապրիլ, առանց թագիւն խորհելու»։

Գ. Լավիս, որ Բարիզէն բացակայ է, Պռլինէն նամակ մը ուղղելով կը բողոքէ գերման լրագրին այդ գրածին դէմ։ Գ. Լավիս, յաւելով հանդերձ թէ Ֆրանսայի ու Գերմանիոյ անհամաձայնութիւնը մեծ դժբաղդութիւն մըն է երկու երկիրներուն համար, խորհելով նաև թէ կարգ մը արիւններու մէջ կրնան միանալ, կը յարէ, թէ երբեք բան չէ ըսած «Ալզաս-Լորէնի հետ կատարուած արդիւնն առանց թաղում խորհելու»։ Գ. Լավիս կը կարծէ թէ Գերմանիոյ հետ համաձայնութիւն մը Անգլիոյ դէմ՝ անհնարին պատճառներուն մը պիտի ըլլայ, եթէ այդ համաձայնութիւնը ձեռք բերելու համար Գերմանիա զոհողութիւն չընէ, քանի որ Ֆրանսա և Գերմանիա եթէ Անգլիոյ դէմ պատերազմին և յաղթեն, Գերմանիա գրեթէ բան մը պիտի չկորսնցնէ, իսկ եթէ յաղթուին շատ բան պիտի չահի, մինչդեռ Ֆրանսա շատ պիտի կորսնցնէ ու քիչ պիտի շահի՝ գաղթավայրեր ունենալուն համար։ Կացութիւնը այդպէս ըլլալով, եթէ Գերմանիա համաձայնութիւն մը կ'ուզէ, պէտք է խօսք բանալ և բաղ առած գինը։ Գ. Լավիս համոզուած է թէ Գ. Ժիւլ Ֆէռի ալ ուրիշ կերպ չէր դատեր Ֆրանսայի և Գերմանիոյ յարաբերութիւնները։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ.— Հռոմի արժանահաւատ թերթ մը կը ծանուցանէ թէ Բարիզի իտալական դեսպանը կոմս Թորնիէլլի Թագաւորին ու Թագուհւոյն սպասը ներկայացնէ Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահին մէկ նամակը որով նոյն վեհափառութիւնները կը հրաւիրեն Գ. Լուպէն 1900ի ցուցահանդէսին։ Միւս կողմէ կ'ըսուի թէ երկու կառավարութիւններուն միջև բանակցութիւնները կը կատարուին՝ Նապոլի, Լիմանին ու Լիւոռնոյին Բարիզ կառավարիչ այցելութեան համար։

ԺԱՌԱՆԳԻՆ ՄԱՀԸ.— Ապաստումանէն անցեալ օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ, Զարին հրամանով, Նիքոլա Միխայլովիչ մեծ դուքսը մինչև Թիֆլիս պիտի ընկերանայ Գէորգի մեծ դուքսին դագաղին։ Հայ կղերը հոգեհանգիստ կատարեր է։ Հայ ժողովուրդը մեծ բազմութեամբ ներկայ գտնուեր է հոգեհանգստեան։

ՍԵՐԲԻՈՅ ԴԻՒՔԵՐԸ.— Պելկրատէն կը հեռագրեն թէ Գլաշօ Բէլթրովիչ, որ երբեմն Կրուժիի նամակը տարած էր Տօզավիձնիցի, ուրբաթ օր ձերբակալուեր է, բայց իր կինը ծանրապէս հիւանդ ըլլալուն համար, տանը մէջ պիտի մնայ խիստ հսկողութեան տակ։

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱԺՈՂՈՎԸ.— Բոլրիկէ Բօրկերցնէնց կ'իմանայ թէ բոլոր պատուիրակները անհամբերութեամբ կը սպասեն Դեսպանաժողովին աշխատութեանց աւարտելուն։ Երրորդ յանձնաժողովին նախագահը Գ. Պուրժուա յաջորդ նիստը անցեալ ուրբաթ օրուան համար որոշած էր, բայց հելլէն պատուիրակ Գ. Տէլլըն ուզեր է որ քանի մը օր յետաձգուի։ Գ. Պուրժուա տեղի տուեր է, վասն զի ռումանական պատուիրակ Գ. Պելտիման ալ ըսեր է թէ ուրբաթ, յուլիս 14, Ֆրանսայի ազգային տօնի օրը ըլլալով, նոյն օրը յանձնաժողովը պէտք է չգումարուի՝ ի նշան համակրութեան Ֆրանսայի համար։ Նիստը յուլիս 17ին (այսօր) գումարել որոշուեր է։ Իրաւարարութեան վերաբերեալ խնդիրներու վիճաբանութիւնները քանի մը օր պիտի տևեն և մնացած փոքր տէրութեանց պատուիրակները ընդդիմութիւններ պիտի ընեն։

ԱԹԷՆՔԷՆ կը հեռագրեն թէ Ցունաստանի Երեսփ. Ժողովը գիշերներն ալ կը շարունակէ իր նիստերը, որպէսզի մինչև յուլիս 15/27 կարենայ աւարտել իր աշխատութիւնները։

ՌՈՒՄԱՆԻԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Պուքրէշի սերպիական դեսպանատունը ծանուցեր է Ռումանիոյ ոստիկանութեան թէ Պելկրատի անցեալ օրուան դէպքին հեղինակը՝ Քնեզեւիճ երբեմն Պուքրէշ բնակած ըլլալը յայտներ է։ Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւն կատարելով, ստուգեր է թէ արդարև Գաւրիլօ Եորկէվիչ անուն մարդ մը բաւական ատեն Պուքրէշ բնակեր բայց ետքը արտաքսուեր է։ Պելկրատ ոստիկանութեան տուած դէմքի նկարագիրը կը համապատասխանէ այդ անձին։

—Անցեալ շաբաթու Աքէֆս անուն գիւղին մէջ անկարգութիւններ տեղի ունեցեր են գաղթականներ մը և գիւղացիներու միջև պատահած կռիւի մը հետեւանքով։ Ոստիկանութիւնը միջամտեր և քննութեան ձեռնարկեր է։

—Պուքրէշի գերմանական դեսպանատան զինուորական կցորդը Կարլ Թագաւորին մատուցեր է Բրուսիոյ բանակին 1899ի տարեցոյցը։

Ներքին լուրեր

ԳԱՒԱՌՆԱԿԱՆ.— Սիւլէյմանիէ (Մուսուլ) գաւառին կառավարիչ անուանուեցաւ Կըզէներու գայմագամ Ղալիպ պէյ։ Հալէպի Պէյլէն գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Պուլանըքի գայմագամ Իսմայիլ Շէմսէտտին պէյ։

—Վճռաբեկ ատեանին անդամ անուանուեցաւ Կ. Պոլսոյ նախնական դատարանին ատենապետ Ֆէյմի պէյ։ Կ. Պոլսոյ նախնական դատարանին ատենապետ անուանուեցաւ Բերայի նախնական դատարանին ատենապետ Աճէմ պէյ։ Բերայի նախնական դատարանին ատենապետ անուանուեցաւ Բերայի նախնական դատարանին դատաւոր Բ. Տիզին էֆ., որուն յաջորդեց Բերայի նախնական դատարանի անդամ Ռ. Հիլմի էֆ.։

—Հալէպի նահանգին վերաքննական ատեանին նախագահ անուանուեցաւ Սելանիկի վերաքննական ատեանին նախագահ Նազըմ պէյ։ Դրամա գաւառին Լարաբէ գաւառակին նախագահ անուանուեցաւ Ուրֆայի նախագահ Բարիս Ղայլազ էֆ.։ Վանայ Արճէշ գաւառակին նախագահ անուանուեցաւ Մշէղին նախագահ Ահմէտ էֆ.։ Արգակի Լատիկ գաւառակին նախագահ անուանուեցաւ Մէհմէտ Բէմիք էֆ.։ Ալեփսի Գութ-Աստառ գաւառակին նախագահ անուանուեցաւ Նեջիպ նախկին Հասան Ֆէհմի էֆ.։

—Դ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշանին արժանացաւ Օսմ. Պանքային Պոլսոյ ճիւղին պաշտօնեաներէն Գարպեդեան էֆ.։

ՌՈՒՍԻԱՅԻ դեսպան Գ. Զինովիէվ ուրբաթ օր Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւը ունեցաւ, իրեն հետ կը գտնուէին դեսպանատան խորհրդական ու առաջին թարգմանը Գ. Գ. Մաքսիմով ու Բէլելով և Բրէկ պաշտօնականներ հրամանատարը։ Գ. Մաքսիմով մտաւ Կ. Պոլսէն մեկնելու առթիւ հրաժեշտի ողջոյնը մատուց։ Ն. Վեհափառութիւնը բարեհաճեցաւ Բ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշանը և Օսմանիէ շքանշան շնորհել Գ. Մաքսիմովի։ Դեսպանը Վեհ. Սուլթանին ներկայացուց նաև իրեն նոր կցորդը Գ. Բէթրով և Բէկէլի հրամանատարը Գ. Լիխովը։ Գ. Զինովիէվ նաև շնորհակալութիւն յայտնեց Վեհ. Սուլթանին այն համակրութեան համար զոր ըրած էր Ռուսիոյ կայսերական գերդաստանին նկատմամբ յայտնել Գէորգի մեծ դուքսին մահուան առթիւ։ Ն. Վեհափառութեան ներկայ գտնուեցան նաև Արդարադատութեան Մինիստր կոմս և ուրիշ պատուաւոր երկրորդ թարգման Գ. Մաքսիմով։

ՆՈՐ ԴՐՕՇՄԱԹՈՒՂԹ.— Անցեալները ծանուցեցինք որ փոխ գաղթականներու բնակութիւն հաստատելու ծախքին համար նոր դրօշմաթուղթ մը պիտի հաստատուի և առժամեայ կերպով գործածուի։ Ահաւասիկ այն գրութիւնները որոնց վրայ պիտի փակցուին այդ նոր դրօշմաթուղթերը.— Օսմանիէ թէզքէրէներու համար՝ 40 փարա։ Թէ՛ ներքին և թէ՛ արտաքին անցագիրները, ըրթէզքէրէ և այլն. հիւպատոսարաններու կողմէ տրուած թուղթեր՝ 40 փարա։ Իլմիւխապէր՝ 40 փարա։ Աշխատագիր՝ 40 փարա։ Հուղաղէ վկայագիրներ՝ 10 ղրշ.։ Պայմանագրութիւններ՝ 5 ղրշ.։ Հէօճէթներ՝ 10 ղրշ.։ Թափուի սենետներ 20 փարա։ Գարդ մուրհակներ, հրաման գրուած մուրհակներ, փոխանակագիր, պարտագիրներ, չէքեր, քոնչէփմաններ և վերջապէս հիմա դրօշմաթուղթի ենթակայ առևտրական թուղթեր, որոնց իւրաքանչիւր տասը հազար ղրուշէն 40 փարա։ Անձնական գործերու և մենաշնորհներու մասին Պետական Խորհուրդին կողմէ տրուելիք մազբաթաներէն քսան ղրուշ։ Հազար ղրուշի և անկէ վեր եղած ամսաթոշակի սենետներու իւրաքանչիւր հազար ղրուշէն՝ 40 փարա։ Կառավարական ուրիշ պաշտօնատուններէ անհատական գործերու համար տրուած մազբաթաներէ ալ՝ հիմակ առնուածին կէսին չափ։ Հանքերու խուզարկութեան արտօնագիրներէն հարիւր ղրուշ։ Քարահանքի խուզարկութեան արտօնագիրներէն՝ 10 ղրուշ։ Գիրքերու և տետրակներու արտօնագիրներէն՝ 10 ղրուշ։ Ֆաթուրաներէն՝ 20 փարա։ Վաճառականի և անհատականներու գոյքերուն համար մաքսատուններու կողմէ տրուած հասցէ թէզքէրէներէն՝ 20 փարա։ Մաքսատուններու կողմէ տրուած տասցագիրներէն՝ 20 փարա։ Կալուածներու փէրաղէն ու ինթիգալէն մինչև 25 հազար ղրշ. արժէք ունեցողները բացառութիւն կը կազմեն. իսկ այդ գումարէն մինչև հարիւր հազար ղրուշ արժէք ունեցողներէն՝ 10 ղրուշ. 100,000էն վեր եղողներէն 20 ղրուշ։ Պաշտօնական արտօնութեամբ հաստատուելիք գործարաններէն և արհեստանոցներէն՝ մէկ օսմ. ոսկի։ Կայս. Ֆէրմանով տրուելիք հանքի մենաշնորհներուն ֆէրմանը տրուած ատեն՝ հանքերուն մեծութեանը և հարստութեանը համեմատութեամբ՝ հարիւրէն մինչև հարիւր յիսուն ոսկի։ Անոնց վերջը կազմուելիք առանձնաշնորհեալ ընկերութիւններու դրամագլուխին հազարին քսան փարա։

ՍԵՒ ԼԵՌԱՆ դեսպան Գ. Պաքիչ ուրբաթ օր շնորհուած կայս. ունկնդրութեան միջոցին, Վեհ. Սուլթանը հրամայեց որ Տանիլօ իշխանին ամուսնութեանը առթիւ իր կայս. շնորհաւորութիւնները հաղորդէ Նիքօլա իշխանին։

—Դեսպան Գ. Պաքիչ, Տանիլօ իշխանին հարսնիքին ներկայ գտնուելու համար շաբաթ օր Սեւ Լեռ ուղևորեցաւ Թրիէսթէի ճամբով։

—Հեռագրական տեղեկութեան մը համաձայն, Տաքէր փաշա ու Թէվֆիգ պէյ, որոնք Վեհ. Սուլթանին կողմէ ներկայ պիտի գտնուին Տանիլօ իշխանին հարսնիքին, Չէթինյէ հասեր են։

ՊԻՐԼԻՆԻ օսմ. դեսպան Թէվֆիգ փաշա՝ երկրորդ քարտուղար Րէշատ պէյի հետ՝ շաբաթ օր Պէլկրատէն Արեւելեան ճեպընթացով մայրաքաղաքս ժամանեց և ուղղակի կայս. պալատ գնաց։

ՀԱՑԻՆ ԳԻՆԸ.— Պետական Խորհուրդը կը քննէ՝ հացի ու միսի գինը վերածելու խնդիրը։

ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Խտիվ Աապաս փաշա անցեալ չորեքշաբթի Գահիրէէն ճամբայ ելեր է՝ Իզմիր և անկէ Թրիէսթէ երթալու համար։ Խտիվը Թրիէսթէ չհասած Սան-Գաւրիյէլլէն մեքենանաւը պիտի ապրէ իր Մահրուսա զբօսանաւին մէջ։

—Լորտ Քրոմըր անցեալ ուրբաթ Գահիրէէն ճամբայ ելեր է դէպի Լոնտոն։

ԺԱՆՏԱԽՏ.— Ուրբաթ օրը Աղեքսանդրիոյ մէջ ժանտախտէ ո և է դէպք չէ պատահեր։

—Առողջապահական Խորհուրդը կայս. իրատէի մը համաձայն կարգ մը որոշումներ առաւ՝ Եգիպտոսի ժանտախտին և Հնդկաստանի քոլերային դէմ ձեռք առնուելիք միջոցներուն համար։ Այդ որոշումները հաստատուեցան Վեհ. Սուլթանէն որ հրամայեց բան այնմ կարգ եղածը ի գործ դնել։

ՏԻՈՒԿԸ ՏՈՍԱՆԿԱԼԸ.— Ամերիկեան դեսպան Գ. Շթրաուս անգլիական դեսպանատան Խնդիր պահականաւով Իզմիր պիտի երթայ՝ Տիուկ Տօսանկալը Կ. Պոլիս առաջնորդելու համար։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ առևտրական Սենեակը, առևտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան հրամանին համաձայն, իր կողմէ վաճառական Մաւրիմֆա պէյը պատուիրակ կարգեց՝ ներկայ գտնուելու համար Թուրքիոյ և Ցունաստանի միջև կնքուելիք պայմանագրութիւններու բանակցութեանց։

ՄԻՆԵՍՄԱՆԵՈՒՍ.— Անատոլու երկաթուղիներու Ընկերութիւնը որոշեց իր գծին վրայ մէկ մարդ՝ հարիւր քիլոմէթրի չափ՝ և կառախուցներու երթևեկութեան նկարները տեսնել ալ Մինեսմանեուսի միջոցաւ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Անգլիոյ դեսպանը և Հելլենական դեսպանատան գործակատարը շաբաթ օր Բ. Դուռ գացին, բայց արտաքին գործոց նախարարը այցելու չըլլալով, իրենց այցելութիւնը յետաձգեցին։

ՍԵՐԳԻՈՍ քահանայ ու հայրը շնորհակալութիւն յայտնեցին Յունաց Ա. Պատրիարքին շնորհաւորութիւններուն համար։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ վերաքննիչ ատեանի անդամներէն Հաճի Եմին Թափիր պէյ
Սարգիս էֆ., հրաժարած ըլլալով, անոր
յաջորդեցին Րէշիտ պէյ և Արապկիր
գայմագամի օգնական Գասպար էֆ.։

ՊԻՀԷՍՆԻԻ գայմագամ Իսհաք պէյ
կ'երթայ Սամսուն, պաշտօնէ դադրեցուեցաւ

ՐԱՎՈՒՖ ՊԷՅ, ելմտական նախարարու-
թեան խորհրդականը, շաբաթ օր
րրող Գերմանիա ուղևորեցաւ։

Գ. ՇԷՎԱԼԻԷՆ ԱՌԵՒԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ.
Կ'իմանանք թէ Գ. Շէվալիէն
ու նոր առաջարկներէն մէկը ձեռ
է և կը կարծուի թէ խումբին պետը
անուն Նորիալէն է, սակայն այդ
խնդրութիւնը յայտնի եղած է։

ՍԸՐ Ա. ՊԱՐՏԼԷՅ.— Կայս. իրա
մը հրամայեց տալ Սըր Ա. Պարտլէ
խնդրած մենաշնորհը՝ Իզմիրի ու Սելա
մէջ ելեկտրական լոյս գործածելու և
ելեկտրաշարժ թրամուէյ գործածելու
մար։

ՄԵՏԱՔՍԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐ.—
տուններու, հանքերու և երկրագործ
թեան նախարարութեան և Հանրային
Պարտքի վարչութեան միջև բանակ
թիւն կը կատարուի, որպէսզի օսմ.
կիրճերու մէջ հաստատուած մետաքս
գործարանաց տէրերուն քանի մը
արդիւնք տրուի քաջալերութեան համար։

ՄԻՎԼՈՒՏ.— Ոստիկանութեան նախ
րարութիւնը Աղեբէն յանձնեց ցուցա
մը նշանակուած են անուններ
պատիժներ երկու երրորդ մասը
բանտարկեալներուն որոնք պատիժ
արձակուին Միվլուտի տօնին առթ
տոնք յիսուն երկու հոգի են, յիսուն
և երկուքը կին։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ վարչութիւն
արդէն թարգման մը ունի, որոնց
րորդ մըն ալ անուանել։ Ինչամ
խութեամբ կը ծանուցանէ թէ այդ
րորդ թարգմանը խոյլամ մը պիտի ըլլ

— Հանրային Պարտքի վարչութ
աղաղակին ալ Տօղագրական Տեսչութ
քննիչներուն իրաւասութեանը են
պիտի ըլլայ։

ԳՈՆԵԱՅԻ նահանգին այս տար
տասանորդի տուրքը երկու հարիւր
պիտի ըլլայ՝ անցեալ տարուընէ հար
երեսուն տասնութեամբ։

ՎԱՆԱՑ Շէյխուն ու Կեսուր
ատուններուն մէջ
տրոշմաց առնուն որ առաւ Պարկեան
հոն հասած արտեֆաները մաքսէ
պիտի ըլլան։

ՄԱՆՐ ԴՐԱՄ.— Ելմտական նախա
րութեան և Օսմ. Պանքային միջև
ցած համաձայնութեամբ մը նոր
րատատուելիք երկու հարիւր հազար
հինգ և տասը փարանոց դրամներ
րուբին 75ը արծաթ և 25ը նիքէլ
ըլլայ։ Կայս. իրատէ մը հրամա
գործածել այդ որոշումը։ Ելմ
նախարարութիւնն ալ բոլոր այդ
դամը ի գործ դնելու ձեռնարկած
դերաներթի մէջ պատրաստուած
ներկայացուած են Ելմտական նախ
րին։ Փողերանոցը այս օրերս պիտի
շինել այդ դրամները։ Մալէին ու
Պանքան հայտ եղած որոշումը
այդ դրամներուն հրապարակի գինը
պահպանելու համար։

ԱՂԻ ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ.—
րային Պարտքի վարչութիւնը կ
որ Սև Ծովի մէջ ապօրէնս աղի մ
ներմուծութիւնը շատցած է, ելմտակ
խորհրդութեանը դիմեց, որպէս զի
մը մէջ փոքր շոգենաւեր հսկող
կատարելու՝ այդ մաքսանենգութեան
ռաջքը առնելով՝ անտէրութեան
պաշտպանելու համար։

ՍԻՒՐԷՅ նախկին կառավարիչ
Ֆեհմի փաշա, ասկէ գիտնալ
քանդակութեան հետեւանքով յանկ
եղաւ Դրամայի մէջ։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարո
հեռագրելով որ գաւառներու մէջ հա
ամեն տասներ երբ հասաքած
ուին՝ շատ անգամ
մեջին, որով գաւառի պաշտօններ կը
հրին, հրահանգ ուղղելով
նոյն թէ տեղական կառավարութի
պէտք է նախապէս քննեն
հաստատուած ըլլալը և
գործածը ի գործ դնել։

ԻՍԱՐ ԽՆԴԻՐԸ.— Իզմիրի
կ'ըսեն թէ Սաւարիոյ
նները գրեր են
րոն թէ իրենք միացած ըլլա
գինը բարձրացած է և
մարդերու միայն պիտի

ԻԶՄԻՐԻ մէջ անցեալ հինգշ
բացական
խանութ, երկու տուն և մէկ
շատանոց այրեր են։ Վնասը 20
ոսկի կը հաշուուի, որուն 18,000
հարկապական Ընկերութիւններ
վճարելու։ Հրդեհին առաջ հինգ
ձերբակալուեր են։

ԱՆԳԼԻԱՅԻ Մանչէսթըր

ԹԷՐՍԱՆԷԻ մէջ շինուող Ապտիւլգասէր յաճախարանը տասնըութը ամիսէն պատրաստ պիտի ըլլայ։

ԳԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ որոշմամբ, որ վաւերացուած է կայս. Իրատէով, մաքս պիտի չառնուի այն սերմերէն որոնք տիպար-ագարակներու և արտերու մէջ ժողուած են՝ ժողովուրդին բաժնուելու համար։

ԱՇԻՐԷԹՆԵՐԸ. — Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ զօրաբանակներու սպայակոյտի սպաներէն կազմուած յանձնաժողովներ քննութիւն կատարեն թէ օսմ. երկիրներու մէջ տակաւին բնակութիւն չհաստատած ո՛րչափ Աշիրէթներ կան և որ ցեղերուն կը պատկանին։

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ. — Յառաջիկայ տարուան ապրիլ 21էն մինչև մայիսի վերջը Գանեայի մէջ կապերտի և գորգի ցուցահանդէս մը պիտի կազմակերպուի, որուն ծրագիրը մատուցուած է ձեռնհաս իշխանութեան։

ՉՕՆԿՈՒԼՏԱՔԻ (Էրէյլի, Սև ծով) հանքերուն օսմ. Ընկերութեան համար բանուած էր թէ գործաւորներուն օրականները չի տար և մասնաւորներու սեպհական հանքերուն տիրել կ՚ուզէ։ Գնդապետ Ֆուատ պէյ, որ անցեալները ծովային նախարարութեան կողմէ նոյն տեղը ղրկուած էր եղած բողոքները քննելու համար, հաստատեր է թէ եղած բողոքները անհիմն են։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ միջև հպատակութեանց պայմանադրութիւն մը կնքելու համար՝ երկու կողմէն կարգուած պատուիրակներ մօտերս բանակցութեան պիտի սկսին։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ միջև մինչև որ թղթատարական ու հեռագրական պայմանադրութիւն մը կնքուի, երկու երկիրներու միջև նամակներու փոխադրութիւնը պիտի կատարուի՝ եղած առժամեայ կարգադրութեան մը համաձայն։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ Ընկերութեան մէկ շոգենաւը, կ՚ըսէ Սէրվէթ, մաքսէն ապրանք փախցուցած ըլլալով, ձեռնհաս իշխանութիւնը խիստ զեկոյց մը ըրեր է նոյն Ընկերութեան որ պատասխանէր է թէ քննութիւն պիտի կատարէ և յանցաւոր պաշտօնեաները անմիջապէս պիտի ձամբէ։

ՀԱՐԻՒՐ ՎԱԹՍՈՒՆ ՏԱՐԵԿԱՆ. — Պասրայի նահանգին մէջ Զէհրա անուն կին մը կ՚ապրի եղեր հարիւր վաթսուն տարեկան, և կատարելապէս ողջ առողջ։

ՊԱԼԱԹԻ Այաստրամի եկեղեցիին մօտերը բնակող հրեայ վաճառականի մը աղջիկը՝ Ռաշէլ՝ 19 տարեկան, նշանուած էր Տավիտ անուն երիտասարդի մը։ Անցեալ օր Տավիտ գործի համար կը պարտաւորուի Ստամբուլ երթալ, Ռաշէլ կ՚ուզէ նշանածին հետևիլ, բայց ասիկա կը մերժէ։ Ռաշէլ յուսահատելով կը փորձէ ինքզինքը Ջրհորը նետել, բայց տնեցիները թող չեն տար։

ԳՈՒՄԳԱՓՈՒԻ մէջ առջի օրը Հրանտ անուն մէկուկէս տարեկան հայ տղեկ մը տանը պատուհանէն, չորս կանգուն բարձրութիւն՝ փողոց ինկաւ և վիրաւորուեցաւ։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ Պապիկ շոգենաւը երէկ առտու Թէրսանէէն դուրս ելլելու միջոցին Ունգափանի կամուրջին զարնուելով բաւական վնասեց։ Նաւապետը թէև ընդհարման առաջքը առնելու համար քանի անգամ ետ երթալու հրաման տուաւ մեքենային, բայց շոգենաւը չկրցաւ ետ երթալ։ Ընդհարման միջոցին նաւազ մը ծովը ինկաւ, բայց ազատուեցաւ։ Վերջապէս Թէրսանէի շոգենաւեր հանելով Պապիկին ճամբան շտկեցին։

ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ԹԱՏՐՈՆՆԵՐ

Քօնքօրտիայի իտալական խումբը այս գիշեր պիտի ներկայացնէ Cavalleria Rusticana, Մասքանիի ծանօթ օբերան։

ԱԶԴ

Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութեան

Օսմ. հանրային պարտքի վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ, 1314 փետրվ. 22ի կայս. Իրատէին համաձայն՝ «յաւելուածական» կոչուած թղթադրամները (որոնք 1305էն շրջաբերութեան ելած էին) և որոնց վրայ գրուած է թէ ի՛նչ բանի յատկացուած են, այլ ևս մէկ ամիս միայն պիտի կրնան գործածուիլ ներկայ Ազդին թուականէն սկսեալ, նոր թղթադրամներուն հետ որոնց հրապարակ հանուիլը ծանուցուած էր մայրաքաղաքիս լրագիրներուն մէջ 1898 յուլիս 15/27ին։ Հետևաբար, այն բոլոր գրութիւնները որոնք վերոյիշեալ պայմանաժամէն ետքը կնքուած ըլլան 1305ի «յաւելուածական» թղթադրամներովը՝ օրէնքի հակառակ պիտի նկատուին, և այդ արարքին հեղինակները կանոնական պատիժի պիտի ենթարկուին։ Նոյն կայս. Իրատէին տրամադրութեան համաձայն, այդ թղթադրամներէն ունեցողները կամ վաճառողները որոնք մինչև այն ատեն գործածած չըլլան զայնս, պիտի կրնան ներկայացնել Դրօշմի յատուկ վարչութեան, Ղալաթիա, Պալըքճանէ, ուր այդ թղթադրամները պիտի փոխանակուին նորերու հետ, մինչև երեք ամիս, այս օրէ սկսեալ։ Փոխանակուած նոր թղթադրամները՝ ետ առնուած հիներուն հաւաքական արժէքին պիտի համապատասխանեն։

26—30 Տնօրէնութիւն
31 Մայիս (Հ. Տ.) 1899

ԱԶԳԱՅԻՆ

Բարեյիշատակ Յովսէփ Իզմիրեանցի կտակով հաստատուած գրական մրցանակաբաշխութեան հանդէսը տեղի պիտի ունենայ, ինչպէս արդէն ծանուցինք, յառաջիկայ հինգշաբթի, Ս. Թարգմանչաց տօնին օրը, առաւօտեան ժամ 3½ին, Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ։ Այս տարի, Իզմիրեանց Յանձնաժողովին քննութեան ներկայացուած գլխաւոր հեղինակութիւններն են.

Իմացական զարգացում Հայոց, հին ժամանակներէն մինչև մեր օրերը (1875) հեղ. Տոքթ. Ն. Տաղաւարեան էֆ.։ Այս երկասիրութեան քննութիւնը յանձնուած էր Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեանի։— Կենսագրութիւն Տեռոյենց Պատուելիի. հեղ. Յարութիւն էֆ. Մրմրեան։ Յանձնուած Տ. Խորէն արքեպիսկ. Աշըքեանի քննութեան։ (Այս գրական ուսումնասիրութեան յառաջաբանը հրատարակուեցաւ, ինչպէս կը յիշուի, կիսամեայ Մասիսի Ա. թիւն մէջ)։—Բանասիրական Նօթեր. Հայ լեզու. հեղ. Գ. Վանցեան։ Յանձնուած Հ. Գաբրիէլ վարդապետ Մէնէվիշեանի քննութեան։ — Նոյնպէս, Հայ բոշաներ, հեղ. ռուսահայ ծանօթ վիպասան Վ. Փափազեան, և Վիեննայի Մխիթարեաններէն Հ. Գոսեան Վ.ի Հայք ի Զմիւռնիա եւ ի շրջակայս տպագիր երկասիրութիւնը։

—Կը լսենք թէ Սղերդի առաջն. տեղապահ Տ. Փառէն վարդապետ հրաժարական ղրկած է Ս. Պատրիարք Հօր, իր հրաժարման պատճառները բացատրող նամակով մը։ Կանուխ չէ՞։

—Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ առաւօտ հանդիսաւոր Պատարագ մատոյց Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին որուն տօնախմբութիւնն էր և օրուան տօնին վրայ քարոզ խօսեցաւ. եղբայրսիրութեան ու բարեպաշտութեան վրայ յորդորներ տուաւ ժողովրդին, մանաւորապէս չզլանելով կարօտեալներու օգնելու պէտքը։ Ն. Սրբազնութիւնը քարոզը աւարտեց մաղթանքներ ընելով Վեհ. Սուլթանին արևշատութեանը համար, և օրհնելով ազգը, եկեղեցին և ժողովուրդը։ Պատարագին կը սպասաւորէին Տ. Գնել և Տ. Մատթէոս վարդապետները։ Ներկայ էր նաև Ռոտոսթոյի առաջնորդ Տ. Յովսէփ Այվազեան նորապսակ եպիսկոպոսը։ Նոյնպէս Ճանիկի գիւղերուն վրայ վերջերս Դպրեվանքին մէջ ձեռնադրուած երեք նորընծայ քահանաները որոնք եկած էին Ս. Պատրիարք Հօր հրաւէրով։ Եկեղեցին լեցուած էր զանազան թաղերէ եկած ժողովրդեան խուռն բազմութեամբ։

Արարողութեանց աւարտումէն ետքը, Ս. Պատրիարքը հանդիսաւոր թափորով առաջնորդուեցաւ Թաղ. Խորհրդարանը ուր ընդունեց Ղալաթիոյ ռամկութեան գոմխերին այցելութիւնը։ Յետոյ հրաւիրուեցաւ, ի պատիւ իրեն պատրաստուած սեղանի մը, Խորհրդարանի մեծ սրահին մէջ։ Սեղանին վրայ, որուն մասնակցեցան Պատարագին ներկայ գտնուող եկեղեցականները, Խնամակալութեան անդամները, Յ. Գուրգէն էֆ. և ուրիշ ազգայիններ, խօսակցութեան գլխաւոր նիւթն էր Կեդրոնական վարժարանը Բերա փոխադրելու խնդիրը որուն վրայ կարծիքներու փոխանակութիւններ կատարուեցան։

—Վանայ առաջն. Նախորդ տեղապահ Տ. Ստեփան վարդապետ գրած է Պատրիարքարան որ, թէև Կեդր. Վարչութեան կողմէ յանձնարարուած էր իրեն՝ աջակցիլ Տ. Ներսէս եպիսկոպոսին, բայց ինքը աւելի օգտակար նկատելով Վարագայ վանքի որբանոցը գտնուիլ, և այս առթիւ այցելել նաև շրջակայ գիւղերը, Վանէն ճամբայ ելած է այդ նպատակով։

— Բալուի առաջն. տեղապահ Տ. Եղնիկ վարդապետ Արղնի-Մատէն գացեր է՝ տեղւոյն վանքին նորոգութեան ձեռնարկելու համար։

—Խարբերդէն կը գրեն մեզ.

«Այս օրերս գերմանացի ասիախօս մը եկաւ հօս, բրոֆէսոր Լէհման, երիտասարդ գիտնական մը՝ որուն համար կ՚ըսուի թէ արդի առաջնակարգ ասիախօսներէն և ասորական և խալդեան արձանագրութիւնները քաղողներէն է։ Բրոֆէսոր Լէհման, գիտական այլ և այլ հետազօտութիւններ ընելէ ետքը, բանախօսութիւն մը արտասանեց բողոքականներու գոլէճին մէջ, յայտնելով թէ նոր բևեռագիրներ գտած ու պատմական կարևոր արդիւնքներ ձեռք բերած է։ Յայտարարեց թէ Տիարպէքիրի շրջակաները՝ ապառաժի մը վրայ՝ որուն տակէն Տիգրիսը կը հոսի, նոր բևեռագիրներ գտած ու կարդացած է։ Շատ մեծ հմտութիւն ունի բևեռագիրներու մասին, զորս տեսածին պէս կը կարդայ առանց մտածելու, ու շատ ալ դիւրութեամբ։ Բողոքականներու քոլէճին մէջ տուած իր այդ բանախօսութեան միջոցին, յայտնեց նաև թէ մինչև հիմա բևեռագրերու մէջ գտնուող փիլ բառը արձանագրութիւն կը մեկնաբանուի եղեր, սակայն ինքը Վանի մէջ ըրած հետազօտութիւններէն հասկցեր է թէ ջրանցք կը նշանակէ այդ բառը։

«Բրոֆէսոր Լէհման կատարելապէս կը հասկնայ հայերէնը և բաւական ալ կրնայ խօսիլ մեր լեզուն՝ գէթ իր գաղափարները հասկցնելու չափ։ Մօտ օրէն Իգտիր կը մեկնի, իր հետազօտութիւնները շարունակելու և նոր բևեռագիրներ կարդալու համար։»

—Պրուսայի առաջնորդ Տ. Յովհաննէս նորապսակ եպիսկոպոս Արշարունի երէկ առաւօտ իր անդրանիկ պատարագը մատոյց Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցին, և քարոզ խօսելով հաղորդեց Ս. Հայրապետին օրհնութիւնները և հայրական յորդորները։ Պատարագին ներկայ գտնուեցաւ Պիլէճիկի առաջնորդ Կէօմիւշճեան Տ. Մովսէս նորապսակ եպիսկոպոսը։

—Տ. Բարթուղիմէոս Վ. Պաղճեան տեղեկագրած է Պատրիարքարան թէ Ֆիլիպէի Թաղ. Խորհուրդին ընտրութիւնը կատարել տուած է, որուն հաստատութիւնը կը խնդրէ։

—Սըվազի և Մանճըլըխի գիւղերուն համար եկեղեցական զգեստ և մատեան խնդրուած է։

—Ամերիկայի Ուէսթ Օպոքըն քաղաքին Հայերը 10 անգլ. ոսկի հաւաքելով, Պատրիարքարան ղրկած են գաւառի կարօտեալներուն ի նպաստ։

—Արեւելքի շաբաթ օրուան թիւով, Ս. Պատրիարք Հօր նոյն առաւօտը Մայր Եկեղեցին խօսած քարոզին բովանդակութեան մէջ ըսուած էր թէ «Կեսարիա Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի ծննդավայրն է»։ Կը հաղորդուի մեզ թէ Ն. Սրբազնութիւնը Կեսարիոյ համար Ս. Լուսաւորչի ոչ թէ «ծննդավայրը» այլ «հոգևոր հայրենիքն է» ըսած է իր քարոզին մէջ, այսինքն այն վայրը ուր Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ սնած ու մեծցած է և ուր ստացած է իր կրթութիւնը և յետոյ հոգևորական աստիճանը։

ՈՒՐՖԱՅԵՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ցաւօք գիտուեցաւ՝ որ քանի մը ամիս առաջ սուտերու վրայ մեծ... վստահութիւն ունեցող քանի մը անձինք հոս՝ ու կարծենք մինչև իսկ ի Պատրիարքարան տարաձայնութիւն մը ձգած էին իբրև թէ քաղաքիս եկեղեցւոյն սնտուկը վերջին երեք տարուան մէջ 150 լիրայի չափ պարտքի տակ ընկած է։

Վերջերս առիթներ ներկայացած ըլլալով եկեղեցիի հաշիւներու քննութեան՝ պաշտօնական տումարներէն հաստատուեցաւ թէ 150 լիրայ «վրան բաց պարտք մը» բնաւ գոյութիւն չունի եկեղեցական արկղին համար։

Մեր բացատրութիւնը կարճ կապելու մտօք հոս ներկայացնենք միայն վերջին 3 տարիներու նիւթական փոփոխութեանց մասին հակիրճ տեղեկութիւն մը։

Վերջին 3 տարիներու մէջ (որոնք նիւթապէս յաջող տարիներ չէին կրնար համարուիլ,) 39,000 ղրշ.ի կտակ և 36,500 ղրշ.ի գնման՝ ընդ ամէնը 75,500 ղրուշի ազգ. կալուած աւելցած է։ Գնուած կալուածներու հաշուէն՝ վաճառողներուն վճարելի անտոկոս պարտք կը մնայ տակաւին միայն 7500 ղրշ։ Միւս կողմէն ալ այս տարի կարօտեալներու համար երկու անգամէն 4000 ղրշ.ի փոխառութիւն եղած ըլլալով՝ հետզհետէ վճարուած՝ միայն 750 ղրշ.ի պարտք մնացած է, որով ընդ ամէնը 8,250 պարտք կ՚երեւան՝ նոր աւելցած 75 500 ղրուշի կալուածներուն հանդէպ։ Արդէն այդ 2 տեսակ պարտքերն ալ՝ իրենց բնութեամբ՝ անարդարանալի պարտքեր չըլլալով, ամէն ողջամիտ մտածողի համար, «վրան բաց»՝ միայն սա «150 լիրա պարտքի» երեւակայական զըրոյցն է։

Գոհութեան արժանի ձեռնարկ մը այս օրերս սկզբնաւորութիւն ունեցաւ Քաղաքապետութեան կողմէ։

Քաղաքիս ամէնէն զուարճալի մասը կը համարուի արեւմտեան հարաւային բաժինը, ուր կը գտնուի Հ. Աբրահամու պատմական գեղածիծաղ ծովակը և ուրիշ լիճ մը, պարտէզներ, հանրային շէնքեր, բաղնիք, եւլն։ Այստեղի գլխաւոր փողոցին մէջ աղտեղութիւնք անպակաս էին վերի Հայոց թաղերէն վազած աղտոտ ջուրերուն պատճառաւ, զորս գետին տակ կեցած վաղեմի կոյուղիին կապել չէր թոյլատրեր անոր սեփականատէրը եղող մեծ կալուածատէր մը։

Այս անգամ՝ Պէլէտիյէին ստանձնած նիւթական զոհողութեանց շնորհիւ՝ համաձայնութիւն գոյացած է, մաս մը նոր կոյուղի շինելով կցել հինին և պարտկել գարշաբոյր աղտեղանքը, որով նոր կենդանութիւն կ՚առնէ քաղքիս այդ գեղեցիկ մասը, ուր պարտէզի մը եզերքը այս օրերս յարմար նոր սրճարան մըն ալ բացուեցաւ։

Ուրֆա, 23 յունիս. Գ. Կ. Ռ.

ԹՂԹԱԲԵՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

(Յուլիս 14ի թերթերէն)

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.—Ռուսիոյ լրագիրներուն մէկ մասը բաւական յուզուած է լուրի մը համար թէ Գերմանիա ձեռք պիտի անցընէ Արջի կղզին՝ Սառուցեալ Ովկիանոսի մէջ։ Նովոյէ Վրէմիա կը յայտարարէ թէ գերմանական այդ դիրքը շատ պիտի կորսնէ արժէքը Եքաթերինաքի նոր նաւահանգիստին զոր Ռուսիա այդ կողմերը կը հաստատէ միշտ սառոյցէ ազատ եղող ջուրերու մէջ։ Ռուս թերթը կը յարէ թէ Ռուսիոյ տնտեսական ու քաղաքական շահերը պիտի վնասուին, ինչպէս նաև իր ծովային յարաբերութիւնները Սիպերիոյ հետ։ Նովոյէ Վրէմիա կը պահանջէ որ Բեդերսպուրկի կառավարութիւնը ազդու կերպով դէմ դնէ Գերմանիոյ վերագրուած այդ ծրագրին։

—Արջի կղզի խնդրին առթիւ ռուս լրագիրները կը խօսին նաև Գերմանիոյ կայսեր՝ ֆրանսական Իֆիժէնի յածանաւին տուած այցելութեանը վրայ։ Բեդերսպուրկսքիա Վիէտոմոսթի որ Ուխթոմսքի իշխանին օրկանն է, ֆրանքոգերման այդ քաղաքավարական ցոյցերուն վրայ խօսելով կ՚ըսէ թէ քաղաքականութեամբ զբաղող կարգ մը անձեր դժբաղդաբար գէշ տպաւորութիւն մը գործած են Ֆրանսական հանրութեան վրայ՝ հանդէպ Ռուսիոյ, սխալ լոյս մը տարածելով թէ Ֆաշոտայի գործին մէջ Ռուսիա ապերախտ գտնուած է Ֆրանսայի։ Նոյն թերթը կը յարէ թէ ճշմարտութիւնը երեւան պիտի ելլէ և Ֆրանսայի ժողովուրդը պիտի հասկնայ թէ Ֆրանսա անքակտելի կերպով միացած է Ռուսիոյ՝ խորին համակրութիւններով և շահերու նոյնութեամբ, մինչև Ֆրանսայի ու Գերմանիոյ միջև ո և է մերձեցում առժամեայ բան մը միայն կրնայ ըլլալ։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ. — Անգլիոյ նաւատորմին ռազմափորձերը, որոնց հարիւր յիսուն մարտանաւ պիտի մասնակցին, մօտերս պիտի սկսին։ Զաթամի նաւահանգիստէն 4-5000 նաւային զինուոր շարժման վիճակի մէջ դրուած են։ Այդ նաւահանգիստէն ճամբայ հանուած մարտանաւերու ամէնէն կարևորն է Արկոնոթ առաջին կարգի զրահապատ-յածանաւը որ 11,000 տակառաչափ տարողութիւն ունի։ Կան ուրիշ տասը յածանաւեր ալ՝ երրորդ կարգի՝ որոնք 3400—5750 թոնօ տարողութիւն ունին։ Թորփիլանաւերու խումբն ալ արդէն ճամբայ ելած է։ Բլիմութի մէջ անգլիական մարտանաւերը ճամբայ ելած ատեն գերմանական երկու մարտանաւ՝ Բրինցես Վիլհէլմ և Մոլթքէ ներկայ էին։

Լիլի մէջ (Ֆրանսա), ինչպէս կը յիշուի, կղերական վարժարանի մը մէջ Ֆլամիտիէն անուն վանական մը պատանիի մը պատիւը բռնաբարելէ ետքը զայն սպաննած էր։ Արդ, այդ անձին դէմ դատաստան տեղի չունենալու որոշում տրուած ըլլալով՝ ժողովուրդը տակաւին յուզուած է, մինչ թշնամական ցոյցեր կ՚ընէ ոճրագործին դէմ և կղերականաց բնակարաններուն ապակիները կը կոտրտէ։ Քաղաքին մէջ գրգռութիւնը շատ մեծ է։ Հազարաւոր ցուցարարներ փողոցները կը պտըտին «Անկցին ժէզուիթները» պոռալով։

ՄԻՐԶԱ ՄՈՀՍԻՆ ԽԱՆ, Պարսկաստանի արտաքին գործոց նախարարը (նախկին դեսպան Կ. Պոլսոյ) անցեալ երեքշաբթի իրիկուն Բարիզ հասեր է Գերմանիայէն ուր իրեն ընդ առաջ գացած էր Մելքոն խան, պարսկահայ ծանօթ դիւանագէտը և իր մտերիմ բարեկամը։ Բեդերսպուրկի, Վիեննայի ու Պերլինի պարսկական դեսպանները կ՚ուղեկցէին Մոհսին խանի։ Բարիզի դեսպան Նազար աղա և պարսիկ գաղթականութեան երեւելիները կայարանէն դիմաւորելով նախարարը, Ելիզէ-Բալաս օթէլը առաջնորդեր են։ Հաւանաբար, ֆրանսական կառավարութիւնը Մոհսին Խանէն պիտի կրնայ որոշ տեղեկութիւններ առնել թէ ստոյգ է որ Շահը Բարիզ պիտի այցելէ 1900ի Արուեստահանդէսին առթիւ։ Դժբաղդաբար, կ՚ըսէ Ֆիկառօ, Նախարարին վիճակը այնքան խանգարուած է որ կարելի չէ առ այժմ տեսակցիլ իր հետ։ Մելքոն խանի առաջին գործը եղեր է, Բարիզ հասնելուն պէս, բժշկական խորհրդակցութեան մը ենթարկել Մոհսին խանը։

ՆՈՐ ՕՐԼԷԱՆԷՆ կը գրեն թէ անգլիական և գերմանական նաւաբաժինները հաւաքական ցոյց մը պիտի ընեն Կուաթէմալայի դէմ, որովհետև ըրած փոխառութեան ո՛չ տոկոսը կը հատուցանէ և ոչ ալ գլխաւորը։

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿԷՆ կը հեռագրեն թէ ձմեռուան և ամառուան ցանքերուն վիճակը գոհացուցիչ չէ հարաւային նահանգներուն մէջ, իսկ Պէսարապիոյ մէջ շատ գէշ է։

Պ. ԷՄԻԼ ԶՕԼԱ ԹՂԹԱԿԻՑ.— Նիւ Եորքի լրագիր մը հեռագրեր է Պ. Զոլայի որ Տրէյֆիւսի վերադատումին ատեն իր թղթակիցը ըլլայ։ Զօլա պատասխաներ է. «Միլիոնաւոր տոլարներու համար չէ։»

ՁԵՌՔ ԹՕԹՈՒՎԼՈՒ ՀԵՏԵՒԱՆՔԸ.— Ֆիլատէլֆիայի մէջ (Մ. Նահանգները) բաւական փափուկ և տկարակազմ օրիորդ մը՝ Միս Տուն վերջերս երեկոյթի մը մէջ կը ներկայացուի Պ. Ֆէրրօու անուն դեղագործի մը որ ըմբիշներու ախոյեան ալ անգամ է։ Պ. Ֆէրրօու՝ այդ փափկակազմ օրիորդին իր վրայ գործած տպաւորութեանը տակ՝ բաւական ուժգին կերպով կը սեղմէ անոր ձեռքը այնչափ որ խեղճ աղջկան երկու մատերը կը կոտրտին, դաստակը կը ճմլուի և վերջապէս հարկ կ՚ըլլայ կտրել ալ թևը։ Ասոր վրայ աղջիկը դատ կը բանայ Պ. Ֆէրրօուի դէմ որ կը դատապարտուի վիրաբուժական բոլոր ծախքերը հատուցանելու և տարին հարիւր տոլարի թօշակ մը վճարելու Միս Տունի։ Պ. Ֆէրրօու ատկէ ի վեր այնչափ զգոյշ է եղեր որ աղջկան մը ձեռքը թօթուած ատեն հազիւ թէ մատներուն ծայրը կը դպցնէ։

ՊՐՈՒՍԷԼԻ մէջ անցեալ չորեքշաբթի սոսկալի փոթորիկ մը ծագելով աղաւնիի հաւկիթի խոշորութեամբ կարկուտ տեղացեր է։ Հեռագրական հաղորդակցութիւնները դադրեր, թրամուէյները ընդմիջուեր և շրջակայ դաշտերը մեծամեծ վնասներու ենթարկուեր են։ Կայծակ ալ իջնելով մարդ մը ծանրապէս վիրաւորուեր է և շատ տեղեր հրդեհի սկզբնաւորութիւններ եղեր են։

Պայպըլ Հաուզի հրատարակութիւնները կարդալ Դ.րդ երեսը։

Հեռագիր

ՇԷՐԲՈՒՐ, 15 յուլիս — Ամբողջ գիշերը, ոստիկանութիւնն ու զինուորները ոտքի վրայ էին, անդորրութիւնը վերահաստատելու համար։ Նոր ձերբակալութիւններ եղան։

ԲԱՐԻԶ. — Լրագրի մը այն լուրը՝ որուն համեմատ զօրավար Բէլիէօ արձակուած էր, պաշտօնապէս կը հերքուի (°.°)։

— Ֆրանսական մամուլին մեծագոյն մասը կը նկատէ թէ երէկուան օրը շատ գոհացուցիչ կերպով անցաւ։

Էլիզէի պալատը Պ. Լուպէի նախագահութեամբ այսօր գումարուած Նախարարաց խորհուրդին մէջ, հաստատուեցաւ թէ երէկ, յուլիս 14ի ազգային տօնին առթիւ, ո և է միջադէպ չէր պատահած. այս առթիւ, կառավարութիւնը շնորհաւորեց ոստիկանութիւնը։ Արտաքին գործոց Նախարար Պ. Տէլքասէ ծանոյց թէ Ազգային տօնը մեծ շքով և հանդիսաւորութեամբ տօնուած է Կ. Պոլսոյ մէջ։

— Նախարարաց խորհուրդը, Նախարարապետ Պ. Վալտէք Ռուսօյի յանձնարարեց շնորհաւորել ոստիկանապետն ու անոր ստորադասեալները՝ երէկուան ազգային տօնին առթիւ ձեռք առնուած կարգապահական լաւ միջոցներուն համար։

Տրէյֆիւսի դատը պիտի սկսի Րէնի զինուորական ատեանին առջև՝ օգոստոս մէկէն մինչև օգոստոս վեցի օրերուն մէջ։ Պ. Քրնէ տը Պօրրէր մի՛ միայն պօռտըրոյի խնդրին համար պիտի խօսի իբր վկայ։

—Զրոյց կը շրջի թէ Արթօն անպարտ պիտի արձակուի։

ՊԷԼԿՐԱՏ. — Պիրչօ Բէթրովիչ՝ ազգական Սև Լերան Նիքոլա իշխանին, Ալեքսանտր թագաւորին հրամանով ազատ արձակուեցաւ և արտաքսուեցաւ Պէլկրատէն։

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ. — Կառավարութեան կողմէ պատգամագիր մը հրատարակուեցաւ, որ կը ծանուցանէ թէ հանգուցեալ գահաժառանգ մեծ-դուքսը, յունիս 28ին (Հ. Տ.) պէնզինով շարժող կառքով մը՝ Ապասա-Թումանի շուրջը շրջագայութեան մը ձեռնարկած, և երկու վերսթ առաջանալէ ետքը ետ դարձած էր։ Գեղջուկ կին մը, տեսնելով որ մեծ-դուքսը արիւն կը թքնէ, օգներ է անոր կառքէն վար իջնելու և գետինը դրեր է. այդ միջոցին մեռեր է մեծ-դուքսը։

ՍԵՎԱՍՏՈՊՈԼ.—Սև ծովու նաւատորմին նաւաբաժին մը՝ ներկայ ամսուն 17ին (այսօր) Նովորոսիսք պիտի մեկնի, ուրկէ Պաթում պիտի երթայ։ Այս վերջին նաւահանգիստին մէջ, աշտարակաւոր զրահաւոր Բոպիէտոնոսեց պիտի առնէ հանգուցեալ գահաժառանգ մեծ-դուքսին մարմինը։

ԼՈՆՏՈՆ.—Թայմզ կ՚ըսէ թէ Սպանիոյ համար Նախարարական տագնապ մը անխուսափելի է՝ այն մեծ ընդդիմութեան հետևանքով, որուն հանդիպեցան դահլիճին ելմտական ծրագիրները։

—Անգլիական մամուլը զգալի բարւոքում մը կը տեսնէ Ֆրանսայի կացութեան մասին։

ՎԻԷՆՆԱ. — Քոռէսբոնտանս Պոլիթիք Պէլկրատէն առած տեղեկութեանց վրայ կը ծանուցանէ թէ սերպ կառավարութեան ձեռնարկած քննութեան մէջ կարեւոր կէտ մըն է հաստատել թէ արդեօք դաւադրութիւնը մինչև մ՚ընէ՞մ Բիէռ Քարաճորճէվիչի բնակարանը տարածուա՞ծ է։ Քարաճորճէվիչ՝ ծանօթ փորձէն քիչ առաջ տեսնուած է եղեր Բանքօվա-Սէմլինի մէջ։

ԲՈՐ ՍԱՅԻՏ. — Տիւէյ ծովակալը Օլիմբիա նաւով Թրիէսթէ մեկնեցաւ։

ՀՌՈՄ.—Լուր առնուած է թէ երէկ իրիկուն՝ գրաւման բանակին ֆրանսացի և իտալացի զինուորներուն միջև կռիւ մը ծագեր է և երկու կողմէն մէկմէկ զինուոր ծանրապէս վիրաւորուեր են։ Նուազ ծանր ուրիշ կռիւ մը մէջ ալ իտալացի զինուոր մը վիրաւորուեր է։ Սպաներու և երկու ընդհանուր հիւպատոսներու միջնորդութեան շնորհիւ, բարեկարգութիւնը վերահաստատուեր է իսկոյն։

ԲԷՇԹԱ. — Երկաթէ դուռին սակացոյցները այսօր հրատարակուեցան։ Ամէն նաւ՝ բեռցած կամ առանց բեռի, Երկաթէ դուռէն անցած պահուն՝ իր բեռին կամ տարողութեան համեմատ 20 հէլլէր պիտի վճարէ 1000 քիլոկրամինց թոնոյի համար։ Այդ նաւերուն մէջ գտնուող և կենդանի անասուններու համար, իւրաքանչիւր 100 քիլոկրամին՝ 18 հէլլէր պիտի վճարուի։ Ածուխի, քարի, փայտի, չիմէնթոյի, քարիւղի և նմանօրինակ նիւթերու բեռերը առանձնաշնորհուած ըլլալով անոնց 100 քիլոկրամէն 6 հէլլէր միայն պիտի առնուի։ Ճամբորդ ունեցող նաւերը՝ իրենց տարողութեան համեմատ, 50 0/0 պիտի վճարեն։ Նաւածիգ շոգենաւերու գործածութեան պահուն՝ 1000 քիլոկրամին 5 հէլլէր պիտի վճարուի։ Պատերազմական նաւերն ու պարապ նաւածիգները տուրքէ ազատ են։ Այս սակացոյցերը գործադրութեան պիտի դրուին առաջիկայ սեպտեմբեր 1էն։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 16 յուլիս.— Ազգային կուսակցութեան լրագիրներուն ծանուցած միթինկը այսօր տեղի ունեցաւ Շաթօ տ՚Օյի մեծ սրահին մէջ, ուր խուռն բազմութիւն հաւաքուած էր։ Ոստիկանութիւնը միջոցներ ձեռք առած էր բարեկարգութիւնը պահպանելու համար։ Պ. Տէռուլէտ երկարօրէն բացատրեց հանրապետական և ժողովրդական քուէարկութեան կուսակցութեան ծրագիրը՝ որ, ըսաւ, ճշմարիտ հանրապետութեան վրայ հիմնուած միակ ծրագիրն է։ Խորհրդարանականութեան, յարեց Պ. Տէռուլէտ, ժամանակը անցած է և որուն միակ արդիւնքը եղած է որ վարչական արդի դրութիւնը անկարող եղած և կորնչուցած է իր վարկը։ Կեանքս պիտի նուիրեմ յաղթական հանդիսացնելու այդ ծրագիրը։»

Ծրագիրը քուէարկութեան դրուելով համակրական ցոյցերով ընդունուեցաւ միաձայնութեամբ։ Միթինկը ցրուելու պահուն ո և է դէպք չպատահեցաւ։

—Ծերակուտական Տէլբէշ նորէն չուզեց մենամարտիլ Բէլլիէօ զօրավարին հետ, մինչև որ հրատարակուի քննութեան արդիւնքը։ Այս վերջինը, նորէն մենամարտի հրաւէր ղրկեր է աւելի խիստ բառերով։

ՊԷԼԿՐԱՏ.—Սերպ իշխանութեանց չափազանց խիստ ընթացքը արմատական կուսակցութեան դէմ, մտահոգութիւն պատճառել սկսած է։ Կը վախցուի թէ արմատականներու համակիր սերպիացիները վրէժխնդրութեան դիմեն։ Շատ անպատեհ կը նկատուի Ալեքսանդր թագաւորին մօտերս իր երկրէն բացակայիլը՝ արդի պարագաներու մէջ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	25	10
Ամէնէն բարձր գին	»	25	10 1/2
Ամէնէն վար գին	»	25	(9 1/2
Ռումէլիի Երկթ. զոց.	Ֆր.	127	
Ամէնէն բարձր գին	»	127	25
Ամէնէն վար գին	»	127	—

ԲԱՑՈՒՄ 5 Յուլիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Փ. Գ.	25	09 1/2
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	127	12
Օսմանիյէ		419	—
Ռէժի		306	
Օսմ. Պանքա		13	20
Քրէտի Ժէնէրալ Օսմ.		2	32
Երկրագործական Պանքա		7	—
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ	Ա. Ո.	3	12
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	17
Թրամուէյ բաժնեթ.		630	—
» ժուիսանս		240	—
» պարտաթ.	Ֆր.	491	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	301	
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	484	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	15
Անգլիական ոսկի	»	110	01
Բոլ էմբէրիալ	»	90	15
Քրիմից	»	51	04
Մէճիտիէ արծաթ	»	104	—
Մէթալիք	»	98	10
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	108	37 1/2
» » » չէք	»	109	—
Բարիզ » »	Ֆր.	23	11 1/4
» » » չէք	»	22	93
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	52
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	10	96 3/4

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 15 Յուլիս

Օսմ. Քոնս. Սէրի Ա.	Ա. Ո.	—	—
» » » Բ.	»	46	
» » » Գ.	»	26	62
Դ.) բաց.	»	22	81
) զոց.	»	22	81
Փոխառութիւն Գասապա	»	85	25
Օսմ. 3 1/2 0/0	»	79	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12	12
Այտընի երկաթուղի	»	11	—
Եգիպտական Միացեալ	»	105	87
Անգլ. Քոնսոլիտէ		106	50
Հելլենական 5 0/0	»	42	50
Մոնոբոլ հելլենական 4 0/0	»	30	50
Ռանթ » 4 0/0	»	35	50
Պուլկ. փոխառ. 6 0/0 1888	»	96	—
» նոր » 6 0/0 1892	»	94	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	450
Դրամազեղչ	»	3	03 3/4

ԲԱՐԻԶ, 15 Յուլիս

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ.) բաց.	Ղրշ.	22	85
) զոց.	»	22	90
» » » Բ.	»	47	15
» » » Գ.	»	26	05
Օսմանիէ	»	419	
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	128	—
Օսմ. Ռէժի	»	311	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	553	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 0/0	»	101	07
Քրէտի Լիոնէ	»	949	—
Պանք տը Բարի	»	——	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	93	15
Սպանիական արտաքին	»	58	70
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	225
Դրամազեղչ	»	63	—

ՍԳՈԴԻ ՄՕՌՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ
Կ. Պոլիս, 15 [illegible] 1888
Պարոնայք Սկօդ և Պօուն,
Յարմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սգօդին էմուլսիոնը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանաւանդ խուլային և անօթինութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։
Իմ կարծիքս է թէ այս համը և յօժող զօրութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու Մօռուի ձկան իւղէն և կը յանձնարարեմ զայն։
ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԷՍ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանկին

ԻԼԱՆ

ԽԱՋԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսայի Շահանէնէ ալընաճագ սօղանըն միւնագասասընա պաշլանըլաջաղընտան վէ պիր սէնէ միւտտէթլէ միւպաեա օլընաճագ միւթէնէվվի իւլ ճինս անատօլը քէրէստէսինին տախի թէմտիտըն սէքիզինճի բէնչշէնպիհ կիւնիւ զարարը վիրիլէճէյինտէն իթաեա թալիպ օլանլարըն թէէմինաթը ադճէսինի վէ խասա միւսադտագ քէֆալէթ սէնիտէսինի համիլէն Խազինէի միւշարիլէյհայա կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 1 Թէմուզ սէնէ 315

3—3

ՔԻՆԻՆԻ ՀՆԱՐԻՉ
ՊԵԼԴԻԷԻ ՔԻՆԻՆԻՆ
ՔԱՐՍՈՒԻԼՆԵՐԸ
QUININE de PELLETIER

Բոլոր բժիշկներուն կողմէ ընդունուած իր ազդեցութեան համար ընդդէմ գլխացաւերու, ջղացաւերու, տենդերու, կաթուածի, յօդացաւի, մաշմնոյ տկարութեան: Մեծապէս արգիլելի են ընդդէմ ինֆլուէնցայի, հարբուխի, ցրտառութեան: Մէկ քարտիլն աւելի ազդու քան գաւաթ մը քինքինա:

10 20 և 100նոց տուփեր: Իւրաքանչիւր տուփ կը կրէ անունը ներ տպուած . . . . PELLETIER
Կեդրոնատեղի Փարիզ, Վիվիէն փողոց 8
և գլխաւոր դեղարաններ A.

ԻՆՉ ԿԵՐՑՆԵՄ ՏՂԵԿԻՍ

Տղաք երբ հինգ վեց ամսու ըլլան, մայրերը անոնց լաւ սննդարար ուտելիք մը գտնելու հետամուտ կ'ըլլան, ինչ որ շատ բնական է, բստ որում, մայրական կաթը սպառած կամ աւելի ու զօրաւոր ըլլալ, այլեւս անբաւական կը դառնայ տղաքը սնուցանելու, երբ վեց ամսու ըլլան անոնք: Բարիզի ամէնէն հռչակաւոր բժիշկը Տքթ. Ֆալիէռ, նկատողութեան առնելով այս կարեւոր խնդիրը, երկար փորձերէ ու քննութիւններէ վերջ, յաջողած է հնարել տղոց համար աւելին կարգի սնունդ մը, ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌ անուամբ, որ Բարիզի, Լոնտոնի և Վիէննայի Բժշկական Համալսարաններէն գնահատուելով, բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհին մէջ ընդհանրացած է: ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌը շօքօլաի պէս խիստ քաղցրահամ է և միեւնոյն ժամանակ վերջին աստիճան սննդարար ու կազդուրիչ. մայրական կաթին կրկին անգամը սնունդ կը պարունակէ, զոր ուտող տղաք կը սնանին, կ'ուժովնան, կ'աճին, կը կայտառանան, շուտով ոտքի կ'ելլեն և առանց հիւանդանալու ակռայ կը հանեն:

Հազարաւոր օրինակներ կ'ապացուցանեն որ Ֆոսֆաթին Ֆալիէռով սնեցող տղաք, քաջողջ, ուժեղ, զօրաւոր և կայտառ մարդիկ եղած են ապագային:

Ամէն հասակէ անձինք անհրաժեշտ է որ գործածեն այս սքանչելի սնունդը: Մանաւանդ ծերեր, հիւանդութենէ ապաքինողներ, ծծմայրեր ու նիհարներ, որոնց վերջին աստիճանի ոյժ, սնունդ և կորով կու տայ:

ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌը կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններուն ու դեղի մթերանոցներուն մէջ:

2—26

ՊԱՑԻԼ ՀԱՌՈՒՄԻ

ՎԵՐՋԻՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Հոգեւոր երգեր Համերձ եղանակօք, Հայատառ Թուրքերէն: 214 էջ: Կը պարունակէ իրր 270 եղանակներ և 313 հոգեւոր երգեր: Գործը բոլորովին նոր չէ, այլ հին երգարանի մը նոր հրատարակութիւնը՝ վերաքննուած և բարեփոխուած, նաեւ ճոխացուած իրր 62 նոր երգերու և 70 նոր եղանակներով յաւելմամբ: Մասնաւորապէս յանձնարարելի է Թրքախօս Հայոց, նաեւ այն ամենուն որոնք Թուրքերէն կը կարդան և հաճ կ'առնեն Թուրքերէն հոգեւոր երգերէ: Բոլոր երգերը յօրինուած են Աւետ. սկզբունքներու և վարդապետութիւններու համաձայն և կրնան հոգեւորապէս օգտակար ըլլալ Հայ ժողովուրդին ամէն դասակարգերուն անխտիր: Գին 10 դահեկան:

Նոյն գիրքը առանց եղանակի և մանրագիր, գրպանի համար, էջ 344, գին 5 դահեկան:

Նոյնին խոշորագիրը դարձեալ առանց եղանակի, մամլոյ տակ, ի մօտոյ վաճառելի, գին 6 դահեկան:

Կը ծախուի Պայպըլ-Հաուսի գրատան մէջ Ֆինճանճըլար Եօգուշու: 173

Լ'ԱՆԳՔՌԸ
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն. | 1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 239 միլիոն:

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ
Պ. Պ. Կոմս Էտմոն Ջիչի, կայս. և Թագ. մտնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռուտոլֆ Հոնոս, Դէր-Նախագահ.
» Ժօզէֆ Հոնոս, կայս. և Թագ. մտնաւոր խորհրդական.
» Գոլոմն Նաքօ, » » » » »
» Անթուան Բրօքէշ տ'Օսթէն.
Թէոտոր Բոնձէն
Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայն
Կառավարութեան Քոմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄԻՐՔ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական
Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլուի տուն:
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 176

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1899 Մայիս 20էն սկսեալ մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Եւրոպական եզերքէն Կամուրջ

11 —	Միրկ. Ր. հիս. պէպ. արն. գըյ. օ. Թ. պշկ.	20
11 —	Ենիմ. մէզպ. պէօյք. Թրպ. ենք. սՄն. պօյճ. պրոտ հաղորդակցի	43
11 45	Պօյճ. Ր. հիս. պէպ. արն. գըյ. օրԹ. պշկ.	34
11 45	Ենմ. մէզպ. պէօյք. քրճպ. Թրպ. ենք. միրկ. պրոտ հաղորդակցի	46
12 30	Միրկ. Ր. հիս. պէպ. արն. գըյ. օրԹ. պշկ.	18
11 55	Պէօյք. պէյզ. բշպ. ենք. գնլ. Ր. Ա. հիս. գնտ. վանք. չնկ. պէլլ. զզկ. Սկտ.	44
12 30	Ենմ. մէզպ. պէօյք. Թրպ. ենք. սՄէն. պօյճ. պրոտ հաղորդակցի պշկ.	40
12 45	Ր. Ա. զվկ. ենմ. մէզ. պէօյք. Թրպ. պէյզ. բշպ. չպզ. զնլ. Ա. հիս. գնտ. պշկ.	17
1 15	Պօյճ. Ր. հիս. պէպ. արն. գըյ. օրԹ. պէշ.	20
1 30	Ենմ. մզր. պէյքտ. Թրպ. ենք. ճմրկ. պշկ.	21
2 15	Ճմրկ. Ր. հիս. պէպ. արն. գըյ. օրԹ. պշկ.	33
2 05	Ր. Ա. զվկ. ենմ. մզր. պէյքտ. Թրպ. ենք. սՄէն. պօյճ.	43
3 10	Պօյճ. Ր. հիս. պէպ. արն. գըյ. օրԹ. պշկ.	18
2 42	Պէյզք. պէյզ. բշպ. չըպ. Ա. հիս. գնտ. պշկ.	46
4 —	Միրկ. Ր. հիս. պէպ. արն. գըյ. օրԹ. պշկ.	21
4 —	Ենմ. մզր. պյքտ. Թրպ. ենք. սՄն. պօյճ.	40
4 40	Պօյճ. Ր. հիս. պէպ. արն. գըյ. օրԹ. պշկ.	33
5 30	Ենմ. մզրպ. պէյքտ. Թրպ. ենրք. միրկ. Ր. հիս. պէպ. արսվ. օրԹ. պէշկ.	45
6 30	Պէյզ. ենք. զանլ. միրկ. Ա. հիս. զանտլ. պէպ. արնվ. չէնկ. պէլլ. հուզկ. սկիւտ.	20
6 45	Ր. Ա. զավ. ենմ. մէզր. պյքտ. Թրպ. ենք սՄէն. պօյճ. Ր. հիս. պէպ. արսվ. Երշ. օրԹ. պէշկ.	23
7 30	Ենմ. մզր. պյքտ. Թրպ. պյզ. բշպ. ենք. գնլ. Ա. հիս. գնտլ. վնք. չնկլ. պէլլ. զզկ. պշկ.	34
8 36	Ր. Ա. զավ. ենմ. մէզր. պյքտ. Թրպ. պէյզ. բշպն. չպք. զանլ. Ա. հիս. գնտլ. վնք. չէնկ. պէլլ. զուզկ. սկիւտ.	17
9 —	Ենմ. մզրպ. պյքտ. Թրպ. ենրք. սՄէն.	18
10 —	Ենմ. մէզպր. պէօյք. Թարպյ. ենք. պօյճն. Ր. հիսար պէշկ. միրկ. Ր. հիս. պէպ արս օրԹ պէշկ	[illegible]
10 35	Միրկ. պօյճ. պէպ. արն. գըյ. օրԹ.	46
11	Ենմ. մէզր. պէյքտ. Թրպ. ենրք. միրկ. Ր. հիս. արն. պէշկ.	20

Ասիական եզերքէն Կամուրջ

10 45	Պէյզ. Ա. հիս. գնտլ. վանք. չէնկ. պէլլ. զզկ. սկիւտ.	45
11 15	Պէյզ. բշպն. չպքլ. զանլ. Ա. հիս. հեռաւեալ շոգենաւին պրոտ հաղորդակցի	29
11 45	Ա. հիս. գնտ. վնք. չնկ. պէլլ. զզկ. պշկ.	33
1 15	Պէյզ. բշպն. ենրք. զանլ. Ր. Ա. հիս. գնտլ. վնք. չնկլ. պէլլ. զուզկ. սկիւտ.	44
1 30	Պէյզ Բշպն Չպքլ Զանլ ա հիս պէշկ.	17
2 —	Ա. հիս. գնտլ. վնք. չնկ. պէլլ. զզկ. պշկ.	34
3 15	Չնկլ. պէլլ. զզկն. սկիւտ.	17
3 —	Պէյզ. բշպն. չպքլ. զանլ. Ա. հիս. պշկ.	46
3 30	Ա. հիս. գնտլ. վնք. չնկ. պէլլ. զզկ. պշկ.	34
4 30	Պէյզ. բշպ. չպքլ. գնլ. Ա. հիս.	44
5 —	Ա. հիս. գնտլ. վնքք. չնկլ. պէլլ. զզկ. պշկ.	43
6 30	Պէյզ. ենրք. զանլ. միրկ. Ր. Ա. Հիս. գնտ. պէպ. արնվ. չնկ. պէլլ. զզկ. սկիւտ.	19
8 —	Պէյզ. բշպ. ենրք. զանլ. Ա. հիս. գնտլ. վնքք. չէնկլ. պէլլ. զզկ. պէշկ.	34
9 15	Պէյզ. բշպ. չպքլ. զանլ. Ա. հիս. գնտլ. վնքք. չնկլ. պէլլ. զուզկ. սկիւտ.	17
10 10	Ա. հիսարէն ուղղակի կամուրջ.	45
10 30	Պէյզ. ենրք. զանլ. Ա. հիս. գնտն. չնկլ. պէլլ. զուզկ. սկիւտ.	33
11 10	Վանիքէօյէն ուղղակի կամուրջ.	34

Կամուրջէն Եւրոպական եզերք

11 45	Պէշկ. օրԹ. գըյ. արն. պէպ. Ր. հիս. պօյճ. ենրք. Թրպ. պէյքտ. մզրպ. ենիմ.	21
12 30	պէշկ. օրԹ. արն. պէպ. Ր. հիս. միրկ.	20
12 45	պէշկ. միրկ. սՄէն. ենրք. Թրպ. պյքտ. մզրպ. ենմ. Ր. Ա. զավար.	43
1 15	ՕրԹ. գըյ. արն. պէպ. Ր. հիս. միրկ.	33
1 20	Սկիւտ. Ա. հիս. գնլ. չպքլ. փշպն. պէյզ. պյքտ.	46
2 05	պէշ. օրԹ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. պօյճ.	18
2 30	Պշկ. պօյճ. ենրք. Թրպ. պյքտ. մզր. ենմ.	40
3 15	ՕրԹ. արն. պէպ. Ր. հիս. միրկ.	21
3 35	Սկիւտ. զզկն. օրԹ. պէլլ. չնկլ. արնվ. գնտլ. Ա. Ր. հիս. գնլճ. միրկ. ենրք. փշպ. պէյզ. Թրպ. պյքտ. մզր. ենմ. Ր. Ա. զվր.	23
3 30	Պէշկ. օրԹ. գըյլ. արսվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ.	33
4 —	պէշկ. միրկ. սՄէն. ենրք. Թրպ. պյքտ. մզրպ. ենմ.	45
4 45	պշկ. զզկ. պէլլ. չնկլ. արնվ. պէպ. գնտ. Ա. Ր. հիս. գնլճ. սՄէն. ենք. փշպ. պէյզ.	20
6 —	պէշկ. օրԹ. գըյլ. արս. պէպ. Ր. հիս. պօյճ. ենրք. Թրպ. պէյքտ. մզրպ. ենմ.	34
6 30	Իւսկ. քուզկ. պէլլէր. չէնկէլ. քանտ. Ա. հիսար քանլճ. պէնրք. պէյքօզ.	
7 —	պէշկ. օրԹ. գըլյլ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ. սՄէն. ենրք. Թրպ. պէյքտ. մզրպ. ենիմ.	18
8 30	պշկ. օրԹ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. պօյճ. ենրք. Թրպ. պէյքտ. մզրպ. ենիմ.	44
9 15	Պէպ. ենրք. Թրպ. պյքտ. մզրպ. ենիմ.	21
9 40	պշկ. օրԹ. գըյ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ	46
10 05	միրկ. ենրք. Թրպ. պյքտ. մզրպ. ենիմ. Ր. Ա. զավք.	40
10 20	պէշկ. գնտլ. Ա. հիս. զանլ. չպքլ. փշպն. պէյզ. մզրպ. Ր. Ա. զավք.	43
10 35	Պէշկ. օրԹ. գըյլ. արնվ. պէպ. գնւլ. Ա. Ր. հիս. զանլ. միրկ. ենրք. փշպն. պէյզ.	23
10 55	Պէպ. Ր. հիս. պօյճ. սՄէն. ենրք. Թրպ. գիրճպ. պէյքտ. մզրպ. ենիմ.	17
11 20	պէշկ. օրԹ. գըլյլ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ. ենրք.	18
11 45	Ենրք. Թրպաք. պէյքտ. մէզրպ. ենիմ.	46
12 —	Պէպ. Ր. հիս. պօյճն. սՄէն. ենրք.	33
12 —	պէշկ. օրԹ. գըլյլ. արնվ. Ր. Հ. ենրք.	33

Կամուրջէն ասիական եզերք

1 05	Պէշկ. զզկն. պէլլ. չնկլ. վնքք. գնտլ. Ա. հիս.	45
1 20	Սկիւտ. ա. հիս. զանլ. չպքլ. փշպն. պէյզ. պէյքտ.	46
2 35	Սկիւտ. զզկն. պէլլ. չնկլ. վնքք. գնտլ. Ա. հիս.	34
3 —	պշկ. Ր. հիս. զանլ. չպքլ. փշպ. պէյզ.	44
2 45	Կամուրջէն ուղղակի Չէնկէլ քէօյ.	17
3 35	Սկիւտ. զզկն. օրԹ. պէլլ. չէնկ. արնվ. գնտլ. ա. Ր. հիս. զանլ. միրկ. ենրք. փշպ. պէյզ. Թրպ. պյքտ. մզրպ. ենմ Ր. ա. զավ.	23
4 20	ուղղակի վանիք և հիսար.	43
4 45	պէշ. զզկն. պէլլ. չնկ. արնվ. պէպ. գնտլ. ա. Ր. հիս. զանլ. սՄէն. ենրք. փշպ. պէյզ.	19
6 30	Սկիւտ. զզկ. պէլլ. չնկ. գնտլ. ա. հիս. գնլ. ենրք. պէյզ. պյքտ. մզրպ. ենիմ. Ր. ա. զվք	17
8 45	պէշ. զզկ. պէլլ. չէնկ. վնքք. գնտլ. ա. հիս. զանլ. չպքլ. փշպն. պէյզք.	33
9 25	Սկիւտ. զզկն. պէյլ. չնկլ. վնքք. գնտլ. ա. հիս.	45
10 20	պէշկ. գնտլ. ա. հիս. զանլճ. չպքլ. փշպն. պէյզ. մզրպ. ր. ա. զավաք.	43
10 25	պէշկ. զզկն. պէլլ. չէնկլ. վնքք.	33
10 35	պէշկ. օրԹ. գըյլմ. արնվ. պէպ. գնտլ. ր. ա. հիս. զանլ. միրկ. ենրք. փշպ. պէյզ.	23
11 10	պէշ. պէլլ. չէնկ. վնքք. ա. հիս. փշպ. պյզ.	45
11 40	սկտ. գնտ. ա. հիս. գնլ. չպզ. փշպ. պյզ. պյքտ	44
11 55	պշկ. զզկն. պէլլ. չէնկ. վնքք. գնտ. ա. հիս.	20

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
Դրամագլուխ ֆռանք 27 000.000
Պահեստի դրամ » 52.002.500
Տարեկան հասոյթ » 70.339.912
Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէ մթերանոցնե
և բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագ
ներով: 572 Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պօլ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիտիսխան. 20 21

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Տրք Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
([illegible])

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաներն ալ առանց ցաւի կը լեցնեն. [illegible] պայմանաւ:
Նորաձեւ եղանակաւ, ոսկի, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, [illegible]
Բերնի հիւանդութիւնը կատարելապէս կը բուժեն ինչպէս նաեւ [illegible] և ամենակատարելագործեալ գործիներու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամահանութիւն.
Յ. Գ. Ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ([illegible]) ինչպէս նաեւ ամեն օր, ([illegible]) հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատունին:
Գաւառացիներ կրնան գրել իրենց բնակարանը, [illegible]

EMULSION SCOTT
ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

Միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և Իբոֆոսֆիթը: Խիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ'օգնէ: Աշխարհի բոլոր բժիշկները ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար
ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԸ (սքրոֆուլ),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ՏԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՅ ՅԱՐՁԱԿՈՂ
ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ:
Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով:
Գործակալաք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԸՐ ԵՒ ՀԱՒԻԼ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
[illegible] ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պօլսոյ և Օտէսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Տագօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	188
Ալէփփօ	3607	Տօնկօ	2906	Կրանատօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Տօրիօ	895	Հիրօ	775	Մարթէլլօ	3709	Սիրիօ	1735
Արիոսթօ	2377	Տիտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միրանտօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	987	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սպէրօ	1200
Պօրօտինօ	1264	Տուրօ	2883	Հօրաշիօ	3600	Մօնթէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրուրօ	1713	Հումպէր	598	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրինօ	841	Տինամօ	504	Իտահօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էրպօ	2464	Իտալիօ	5540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Չէլլօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օթէլլօ	4036	Թօռրիտօ	487
Գալիփսօ	1337	Էրաթօ	1481	Քիլօ	1053	Օրլանտօ	1585	Ուրպինօ	2439
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քոլփինօ	2307	Բալերմօ	1637	Վասքօ	1914
Գարկօ	1094	Ֆլորենցիա	1828	Քովնօ	1700	Պօլօ	540	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1083	Ռինալտօ	2292	Վօլթուռնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսկօ	4582	Լէփանթօ	2272	[illegible]	1683	Զէնօ	1850
Տիտօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Ռոլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կրանատա	1243	Լօրէնզօ	3191	Ռօմէօ	1789		

[illegible] շոգենաւը, նաւապետ Ուիլկ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է:
Թասսօ շոգենաւը, նաւապետ Ծօնս, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած, պարպած և Օտեսա ուղղուած է:
Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՑ ԷՆՏ ՍԻՔՕ
Թիւ 17—18, Քիւչիւկ Միւլքի խան, Ղալաթիա

COMP RUSS
NAVIGATION A VAPEUR ET D
COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք
Գշ. 6 18 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի
Գշ. 7 19 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա 10ին միջօրէէն առաջ (հաղորդ լով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սաիտ, ֆա, Պէյրութ եւ Քիոս).
Եշ. 8 20 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առ
Եշ. 8 20 Ինէպօլու, Սինօպ, Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն, Բիզէ և Բաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի
Ուր. 9 21 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
[illegible] և Լիվէրփուլի [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք
Ումպրիա	7718	Գամպանիա
Էթրուրիա	7718	Սամարիա
Սէրվիա	7391	Մարաթօն
Աուրանիա	7268	Ալճէրիա
Փավոնիա	5587	Սարակօսա
Սէֆալոնիա	5547	Փարթիա
Կալլիա	4809	Փալմիրա
Պոթնիա	4557	[illegible]
Ալէփփօ	2143	Մարօքքօ
[illegible]	1878	Կամպանիա
[illegible]	1814	Լուքանիա
[illegible]	1845	

[illegible] շոգենաւը, նաւապետ [illegible], Լիվէրփուլէն հոս հասաւ ընդ վաճառքով:
Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ք. ՃՈԼԻ գործակ
Thomas C. Joly
Մէյմանէթի խան, Թիւ 6, 7, 8,
Թիւ, Քարա Մուսթաֆա փողոց:

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվէրփուլ և Արեւելեան [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք
Վիրճինիան	10500	[illegible]
Արմենիան	10500	[illegible]
Սեսթրեան	10500	[illegible]
Լանքասթրեան	9000	[illegible]
Ֆիլատելֆիան	9000	[illegible]
Պոհեմիան	8000	[illegible]
[illegible]	8000	[illegible]
[illegible]	8000	[illegible]
[illegible]	8000	[illegible]
[illegible]	3700	[illegible]
[illegible]	3700	[illegible]
[illegible]	3700	[illegible]
[illegible]	3500	

[illegible] 24 ժամ առաջ:
[illegible] ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան,
Ղալաթիա

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (72)

ԼՈՒԻ ԲՈՒՍՆԱՐ

ԲԱՐԻԶՑԻ ՍՏԱՀԱԿ ՄԸ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՈՒՐՋԸ

Գ. ՄԱՍ

ՈՐՍԱՆԱՒԸ

—Եկեղն է, Եկեղը, անշուշտ սատանայ մըն ու թերեւս ասոր համար է որ կրակը դադրեցաւ:

Բայց հազիւ խօսքը աւարտած էր երբ հրացանի հարուած մը պայթեցաւ յանկարծ:

Սուրհանդակին դէմքը արիւնով ծածկուեցաւ:

Այդ վայրկեանին, իրր թէ հրացանին ձայնը նշան մը եղած ըլլար, նաւուն [illegible] նաւաստիները ճամբորդներուն վրայ խոյացան:

—Ի՞նչ է աս ըսաւ տօքթէօրը, [illegible]:

«Վա՛յ ապստամբներ:

—Հինգ հինգի դէմ աղաղակեց Անտրէ իր կարգին: Յաղթութիւնը մերն է:

Մինչեւ այդ ատեն, Պառապաթօն սուրը հանած էր պատեանէն:

Սանտաթօնը՝ որուն [illegible] վառանգին մէջ կը գտնուէին իր վրայ յարձակած [illegible] էր, որ բոլորովին անհետացուցած էր սրտին խառնուածը:

Գործը պիտի կնճռոտ էր:

Տօքթէօրը՝ մարդու մը պէս որ [illegible] չի գիտեր այս տեսակ պարագաներու մէջ, խիզախ սապար մը ձեռք ձգեց և պաշտպանողական դիրք մը առաւ:

Անտրէ՝ տեսնելով որ նաւաստիներէն մէկը հրացանը իրեն ուղղած նշան կ'առնէ, անմիջապէս անոր վրայ խոյացաւ:

Հրացանին հարուածը մեկնեցաւ, բայց առանց վնաս հասցնելու երիտասարդին՝ որ իր հուժկու բազուկներուն մէջ առած էր արդէն իր հակառակորդը, և կուրծք կուրծքի կռիւ մը սկսած անոր հետ:

Իսկ Պիեռար՝ որ պէտք եղած ատեն կրնար նաւը վարել, [illegible] ղեկավարին վրայ յարձակեցաւ:

Այս վերջինը՝ ձախ ձեռքովը ղեկը կառավարելով հանդերձ, աջովը ըեվոլվէր մը առաւ և սկսաւ յանդգնաբար կրակ ընել Պիեռարի վրայ՝ որ յաջողեցաւ խուսափիլ:

Իսկ Ֆռիքէ՝ կռնակին վրայ պառկեցուցած էր հսկայ անգլիացի մը ու կ'աշխատէր անոր ձեռքի ըեվոլվէրը խլել:

Ի՞նչ որ ալ ըլլայ, յաղթանակը դեռ որոշ չէր կրնար նկատուիլ:

Երկու կողմերն ալ հաւասար էին հիմա:

Մեր բարեկամները՝ որոնք նախապէս ոչ և է զէնք չունէին, կրցած էին մէյ մէկ հատ ձեռք ձգել:

Բռան կռիւը նոր պիտի սկսէր:

Կռիւ մը որ կարճ եղաւ թէեւ բայց սոսկալի ալ:

Ոչ ոք վիրաւորուած էր, բայց Ֆռիքէի՝ որուն դէմքը արիւնով ծածկուած էր [illegible] մը դէմքին պէս:

Քանի մը երկվայրկեանի դադար և քիչ շատ ինքզինքին ժողվել ետքը, սոսկ մարդիկը գրեթէ միեւնոյն ատեն իրարու վրայ յարձակեցան:

Յարձակումը Պիեռար ըրաւ, և իր հուժկու մատներովը ղեկավարին կոկորդը շնչասպառելով, [illegible] զայն խեղդելու ձեռնարկեց:

Միւսը կը հեւար. վերջապէս թողուց ղեկը:

Բայց ուրիշ մը անոր օգնութեան հասաւ [illegible]:

Իր ընկերներէն մէկը՝ մահակի մը պէս հրացանը ճօճելով, Պիեռարի վրայ յարձակեցաւ:

Բայց մարդը կռնակը անոր դարձուցած ըլլալուն, [illegible], երբ երիտասարդ Պառապաթօն [illegible] ձգած էր:

Պառապաթօն՝ որ, ինչպէս կ'երեւար, [illegible] կերպով [illegible] տեսած էր, սուրի միակ հարուածով մը աւազակին մարմինէն բաժնեց այն թեւը՝ որով հրացանը բռնած էր:

Մարդը գետին գլորեցաւ:

—Մէկը գնաց, աղաղակեց Պառապաթօն:

—Աս ալ անոր քովը կ'երթայ, աղաղակեց տօքթէօրը իր կարգին, որ ձեռքի սապարը երկուքի բաժնած էր աւազակներէն մէկուն գլուխը:

Անտրէ միշտ կը մաքառէր իր հակառակորդին հետ:

Երկուքն ալ ուժի կողմէ կը հաւասարէին իրարու:

Այդ միջոցին յանկարծ Ֆռիքէ պոռալ սկսաւ.

—Օգնութի՛ւն, օգնութիւն:

Սասանողին աւազակներէն մէկուն վրայ յարձակելով, ըեվոլվէրը պարպած ու վիրաւորած էր, իր օգնութեան հասնելու:

Յետոյ, զէնքը անոր գլխուն նետած էր, դարձեալ առանց վնաս մը կարենալ հասցնելու, և վտանգուած մարդ մը պէս հոս հոն կը վազէր, օգնութիւն աղաղակելով, ու միեւնոյն ատեն զէնք մը փնտռելով:

Տօքթէօրն ու Պառապաթօն, անոր աղաղակը լսելուն պէս, խոյս օգնութեան հասան:

—Անձնատուր եղէ՛ք, պոռաց Պառապաթօն՝ որ, իրրեւ հմուտ սուսերամարտիկ, զէնքը կը գործածէր մի՛ միայն պէտք եղած ատենը:

Բայց որովհետեւ մարդը կարեւորութիւն չէր տար, սուրին մէկ մասը անոր կուշտը մխեց, ո՛չ թէ զայն սպաննելու դիտաւորութեամբ, այլ այդ կերպով զինքը անձնատուութեան բռնադատելու համար:

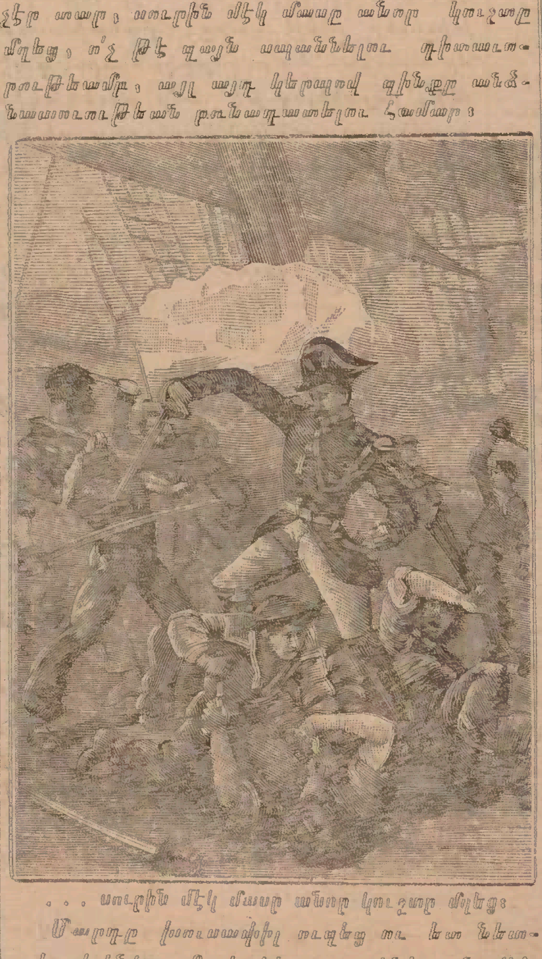

. . . սուրին մէկ մասը անոր կուշտը մխեց:

Մարդը խուսափիլ ուզեց ու ետ նետուելով ինկաւ Ֆռիքէի բազուկներուն մէջ:

Սասանողը գրկեց զայն, և [illegible] վեր վերցուց:

Ու քիչ մը ատեն զայն [illegible] բոլոր ուժովը [illegible]:

Մարդը [illegible]:

Այդ միջոցին, Անտրէ արդէն [illegible] մը ըրած էր իր հակառակորդին [illegible]:

Դժբաղդաբար [illegible] գլուխ [illegible] և իր [illegible] կը [illegible]:

Ու մինչդեռ Պառապաթօն [illegible] Պիեռար՝ [illegible] կը յաջողէր [illegible] և անոր [illegible] մէջ:

Քիչ ետքը անոր [illegible] ու Անտրէի [illegible]:

Իսկ երկու աւազակ՝ մէկը [illegible] կերպով վիրաւորուած [illegible] որ [illegible] տարակուսանքը կատարեալ [illegible] հիմա ալ:

(Շարունակելի)